

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Mənzil özəlləşdirmək
üçün sənədlər
elektronlaşdırılır
yazısı səh.7-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 14-16 dekabr 2024-cü il Şənbə № 227 (8600) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Əsgərlik müddəti 1 ilə, çağırış yaşı 30-a endirilə bilər

Polkovnik:
"Buna gedilməsi müsbətdir və alqışlanmalıdır"

yazısı səh.3-də

NATO Bakı və İrəvandan nə istəyir - bir səfərə sözdər...

yazısı səh.4-də

Gürcüstanın Qərbə qarşı qurtuluş savaşı - kritik gün, son həmlə

yazısı səh.12-də

Leyla Yunusun yeni saxta "siyasi məhbus" siyahısı - Bakıdan sərt reaksiya

yazısı səh.4-də

Əsədi Miləşeviçin taleyi gözləyir? - Azərbaycanlı ekspertlərdən ilginclər

yazısı səh.13-də

Azərbaycana kapital qoyuluşunun azalmasının səbəbi - rəy

yazısı səh.5-də

Universitetlərimizi ilk yüzliyə necə salaq - reyting problemi

yazısı səh.14-də

Nazirlik gözlənilən güclü küləklə bağlı əhaliyə çağırış etdi

yazısı səh.3-də

Onları 7 min manatadək cərimə gözləyir - qanun təsdiqləndi

yazısı səh.5-də

ABŞ Ukrayna üçün Lend-Lizi ləğv edir - 1938 nümunəsi təkrarlansa...

yazısı səh.15-də

Azərbaycan Suriyada səfirlik açacaq - əsas şərt

yazısı səh.13-də

BAKİ NÖQTƏNİ NİDA ETDİ: "VASİTƏÇİ OLMAYACAQ!"

İrəvana və havadarlarına xəbərdarlıq; politoloq deyir ki, Ermənistan müstəqil mövqe nümayiş etdirmək imkanında deyil, asılıdır, ona görə də...

yazısı səh.8-də

Azərbaycan yeni dəhliz açır - Bakının logistik önəmi artır

Aİ, Rusiya, Özbəkistan, Əfqanıstan, Pakistan, Hindistan və Cənub-Şərqi Asiya ölkələrini birləşdirəcək yeni nəqliyyat dəhlizinin tranzit potensialı ildə 20 milyon ton yük təşkil edir

yazısı səh.10-də

Fikrət Yusifov:
"Zəngəzur dəhlizinin açılmasında hər hansı bir problem olacağı gözlənilən deyil"

yazısı səh.9-də

Eyyub Kərimli:
"Qızıl alışının artması dollarla bağlı təlatümlə əlaqədardır və..."

yazısı səh.6-də

Ərdoğan:
"Suriyada baş verənlər Türkiyənin bu ölkədə varlığının səbəbini göstərdi"

yazısı səh.2-də

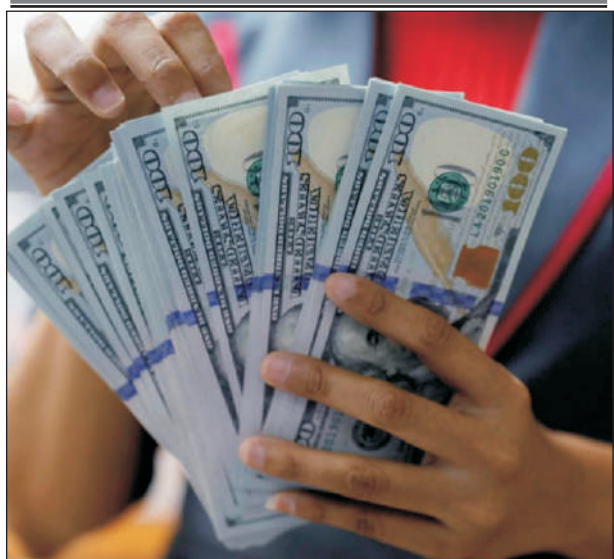

Ərdoğan: "Suriyada baş verənlər Türkiyənin bu ölkədə varlığının səbəbini göstərdi"

Suriyada baş verən hadisələr Türkiyənin bu ölkədə varlığının səbəbini göstərdi.

APA-nın Türkiyə müxbirinin verdiyi xəbəre görə, bu barədə Rəcəb Tayyib Ərdoğan Sakaryada mitinqdə çıxışı zamanı bildirib.

Ərdoğan "Türkiyənin Suriyada nə işi var" deyənlərin tarixdən xəbərsiz olduqlarını qeyd edib: "Birinci Dünya Mühəribəsindən sonra bölgəmizdəki sərhədlərin yenidən müəyyən edilməsi zaman şərtlər fərqli olsaydı Hələb, İdlib, Hama, Dəməşq, Rakka adlandırdığımız şəhərlər elə Antep, Hatay, Urfa kimi bizim vilayətlərimiz olacaqdı. Bu şəhərlər sərhədlərimizdən kənarda qaldığı üçün oradakı insanlarımızla əlaqələrimizi bütünlüklə kəsməli deyildik ki".

İxracdan oğurlanan 70 milyon dollar ölkəyə qaytarıldı

Kənd təsərrüfatı məhsullarının ixracından əldə olunan pul vəsaitlərinin ölkəyə qaytarılması istiqamətində tədbirlər davam etdirilir.

Baş Prokurorluğun Mətbuat xidmətindən verilən məlumata görə, xarici ölkələrə müxtəlif növ məhsulları ixrac edən bəzi sahibkarlıq subyektlərinin müvafiq valyutada olan pul vəsaitlərini Azərbaycan Respublikasına qaytarmamaları ilə bağlı Dövlət Gömrük Komitəsindən daxil olmuş məlumatlar əsasında prokurorluq orqanlarında cinayət işləri başlanaraq ibtidai istintaq aparılır.

Hazırkı vaxtadək Bakı şəhərinin Nərimanov və Suxaxanı rayon prokurorluqları tərəfindən həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində bəzi sahibkarlıq subyektlərinin xarici ölkələrə ixrac edilmiş kənd təsərrüfatı məhsullarının alqı-satqısından əldə etdikləri pul vəsaitlərinin 70 milyon ABŞ dollarından artıq (müvafiq dövrün məzənnəsi ilə 119 milyon manatdan artıq) hissəsinin ölkəmizdə müvəkkil edilmiş bank hesabına qaytarılması təmin edilib.

Prokurorluq orqanları tərəfindən bu kateqoriya araşdırmalara dair, yeni müxtəlif şəxslər tərəfindən mal və məhsulların ixracı nəticəsində əldə edilən pul vəsaitlərinin ölkəmizdə müvəkkil bank hesablarına qaytarılması istiqamətində zəruri prosessual tədbirlərin icrası davam etdirilir.

Azərbaycanın İranda ki səfirliyinin konsulluq şöbəsi fəaliyyətini bərpa edir

Azərbaycanın İranda ki səfirliyinin konsulluq şöbəsi fəaliyyətini bərpa edir.

Məmurdan inanılmaz fırıldaq -Vəfat etmiş 11 şəxsi...

Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində DSMF-nin Gəncə şəhər Kəpəz rayon şöbəsinin Maliyyə uçotu sektorunun mühasib-məsləhətçisinə cinayət işi açılıb.

Publika.az-ın əldə etdiyi məlumata görə, məmur barəsində Cinayət Məcəlləsinin 179.3.2 (Külli miqdarda mənimsəmə), 308.2 (Vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə) və 313 (Vəzifə saxtakarlığı) maddələri ilə iş başlanılıb.

Müəyyən edilib ki, qurumun mühasibi Gəncədə vəfat etmiş 11 nəfərin məlumatlarını saxtalaşdırıb. O, həmin şəxsləri sağ kimi göstərərək onların bütün pensiya məbləğlərini bir neçə il ərzində öz yaxınlarının adlarına olan kartlara köçürüb. Bu yolla məmur dövlət büdcəsindən 162 min manat pulu gizli şəkildə mənimsəyib.

Onun 2006-cı ildən etibarən bu əməllərlə məşğul olması bilinib.

Faktla bağlı açılmış cinayət işinin materialları Gəncə Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə göndərilib.

Bu barədə APA-ya Azərbaycan XİN-dən məlumat verilib.

Bildirilib ki, 15 dekabr 2024-cü il tarixindən etibarən Azərbaycan Respublikasının İran İslam Respublikasındakı Səfirliyinin konsulluq şöbəsi öz fəaliyyətini bərpa edir.

Konsulluq şöbəsinin ünvan və əlaqə vasitələri:

Ünvan: Tehran şəhəri, Pasdaran, Dərrus, Yarməhəmmədi küçəsi, Saqi da-ları 5

Telefon: (+98 21) 22 59 62 90/91

Faks: 22596310

Elektron poçt: tehran@mission.mfa.gov.az

Alternativ xidmət üçün müraciət edənlər yalnız "Yahova şahidləri"dir

Alternativ xidmətlə bağlı müraciət edənlər yalnız "Yahova şahidləri" dini cərəyanının üzvləridir.

Modern.az xəbər verir ki, bunu Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin Həqiqi hərbi xidmətə çağırış baş idarəsinin rəisi Azər Babayev Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin iclasında "Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında" qanuna təklif edilən dəyişikliklərin müzakirəsi zamanı deyib.

"Alternativ xidmət dedikdə, yalnız ödəniş məsələsi yad düşür. Burada əqədəsinə görə xidmət keçmək istəməyənlər də var. Belə adamlar arasında "Yahova şahidləri" də var".

Müdafiə təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin sədri Arzu Nağıyev vurğulayıb ki, bunun üçün müraciət edənlərin sayı 15-16 nəfər olub.

"Bakı Sığorta"nın lisenziyası ləğv edildi

Azərbaycan Mərkəzi Bankı (AMB) "Bakı Sığorta"nın lisenziyasını könüllü müraciət əsasında ləğv edib.

Bu barədə "APA-Economics"ə AMB-dən bildirilib. Qeyd edilib ki, "Sığorta fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 107.1.1-ci maddəsinə müvafiq olaraq könüllü müraciət əsasında Azərbaycan Mərkəzi Bankının İdarə Heyətinin 10 dekabr 2024-cü il tarixli qərarı ilə "Bakı Sığorta" ASC-nin sığorta fəaliyyətinə verilmiş 04 sentyabr 2009-cu tarixli, 000251 nömrəli lisenziya ləğv edilib.

"Bakı Sığorta" ASC-nin mövcud maliyyə göstəriciləri Cəmiyyətin öhdəliklərinin tam və vaxtında icra edilməsinə imkan verir. Cəmiyyətin ləğvetmə prosesi Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi çərçivəsində nəzarətdə saxlanılacaq", - deyərək AMB-dən əlavə edilib.

Bələdiyyə seçkilərində namizədliyi irəli sürülənlərin sayı 3662 nəfərə çatıb

İndiyə qədər bələdiyyə seçkilərində iştirak etmək üçün namizədliyi irəli sürülən şəxslərin sayı 3662 nəfərə çatıb.

APA xəbər verir ki, bunu Mərkəzi Seçki Komissiyasının dünənki iclasında sədr Məzahir Pənahov deyib.

Bu, 108 dairə üzrə ümumilikdə 548 bələdiyyəni əhatə edir. İndiyə qədər 1397 nəfərə imza vərəqələri verilib.

O bildirib ki, müraciətlərin sayı Azərbaycanda fəaliyyət göstərən siyasi partiyaların çoxunun budəfəki bələdiyyə seçkilərində iştirak etmək niyyətində olduğunu deməyə əsas verir.

Prezidentin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev dekabrın 12-də NATO Müdafiə Kollecinin nümayəndə heyətinin iştirak etdiyi tədbirdə Azərbaycanın xarici və təhlükəsizlik siyasəti haqqında danışıb. “Yeni Müsavat” bildirir ki, bu barədə o, sosial media hesabında paylaşım edib.

“NATO Müdafiə Kollecinin nümayəndə heyəti Bakıda ADA Universitetində görüşməyə və Azərbaycanın xarici və təhlükəsizlik siyasəti haqqında danışmaqdan məmnunam”, - o, paylaşımında vurğulayıb. “Yeni Müsavat” qeyd edir ki, alyansı təmsil edən nümayəndə heyəti Bakıya İrəvandan gəlib. Bəs nədən bu cür marşrut seçilib? Yeni Bakıdan İrəvana deyil, İrəvandan Bakıya? Məsələ ondadır ki, Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatının fəal üzvü, balanslı siyasət yürüdən ölkə, Ermənistan isə KTMT-nin (“Rus NATO”-sunun) 5 üzvündən biridir. Moskvanın NATO sarıdan əndişəsi də Ukrayna da gedən müharibədən məlumdur. NATO Azərbaycan və Ermənistan konkret nə istəyir?

Qeyd edək ki, bu il NATO-Azərbaycan əməkdaşlığının 30 ili tamam olub. Bu münasibətlə bir neçə tədbirlər keçirilib. Azərbaycan müdafiə blokuna üzvlük niyyətində olmasa da, Ordu NATO standartları səviyyəsində modernləşdirilməkdədir. Dövlət başçısı İlham Əliyev Azərbaycan ordusunun “türk modeli”ndə təkmilləşdirildiyini elan edib. Ermənistan gəlincə, vəziyyət çox fərqlidir. Əvvəla, bu ölkə Putin “NATO”-sunun üzvüdür. Hazırda fəaliyyətini “don-durub”, lakin de-yure üzv qalmaqdadır. Dekabrın 11-də Rusiya XİN nümayəndəsi Mariya Zaxarova açıq şəkildə İrəvan hədələdi. Dedi ki, Ermənistan KTMT üzvü kimi borclarını ödəmir və öhdəlikləri yerinə yetirmir, bu şəkildə davam edərsə,

onun təşkilatda səsvermə hüququ əlindən alınacaq. Bu gərginliklə sinxron irəliləyən proses isə Ermənistan-NATO işbirliyi. NATO generalları İrəvana səfərlər edir, ABŞ hərbiçiləri ilə birgə təlimlər keçirilir, Paşinyan təhlükəsizlik sahəsində vektorunu dəyişərək Qərbbə səmt almaqdadır. Bu da Moskvanı qəzəbləndirir.

Elə Kiyevin alyansa qoşulmaq niyyəti ucbatından üç ildir ki, hərbi əməliyyatlar getməkdədir. Ukraynadan fərqli olaraq, Ermənistan NATO üzvləri olan ABŞ və Fransadan təhlükəsizlik sektorunda yeni mütəfiqlik yaratmaq istəsə də, onun sərhədlərini rus hərbiçiləri qoruyur, ərazisində iki rus hərbi bazası yerləşir. Ona görə də Ermənistan Şimali Atlantik Alyansına üzvlük arzusunu dilə gətirsə, ağzı çox pis şəkildə yana bilər. Bu ilin fevralında baş nazir Nikol Paşinyan bildirib ki, Ermənistan NATO-ya daxil olmaq məsələsi müzakirə edilmir. Onun sözlərinə görə, alyansa üzvlüklə bağlı məsələ İrəvanın gündəmində deyil. Ancaq o qeyd edib ki, Ermənistan NATO və onun üzv ölkələri ilə tərəfdaşlığı dərinləşdirməkdə maraqlıdır. Bu mənada, NATO rəsmilərinin Bakı-İrəvan yollarında qalmasının səbəbləri maraq doğurur.

Hərbi ekspert Ramil Məmmədli “Yeni Müsavat”-a açıqlamasında NATO-nun bölgəyə vahid baxdığını vurğuladı. Alyansın Cənubi Qafqaz ölkələrini ayr-ayrılıqda qiymətləndirmədiyini deyən R.Məmmədli bildirdi ki, NATO regionda mövqeyini möhkəmləndirir:

NATO Bakı və İrəvandan nə istəyir - Bir səfərə sözardı...

Alyansın nümayəndə heyəti bu dəfə Ermənistandan Azərbaycana gəlib; niyə belə marşrut seçməsi və Cənubi Qafqazda hansı planlar qurması açıq qalan suallardır - şərh

“Bu xüsusda Gürcüstan daha aktualdır. Qərb qonşumuzun NATO-ya və Avropa İttifaqına üzvlüklə bağlı istekləri var. Amma Gürcüstanın ərazi bütövlüyü həllini tapmalıdır. Bu da Rusiyanın köməyi ilə baş tuta bilər. O halda, Tiflis Moskvadan üz çevirib NATO-ya doğru getməyəcək. Ona görə də alyansın Cənubi Qafqaz ölkələrini üzv etməsi

real görünmür, amma regionda təsirlərini artırmaq cəhdləri müşahidə edilir. Ermənistanın da bu bloka qoşulması yaxın gələcəkdə olmayacaq. Sadəcə, NATO Rusiyanın bölgədə təsirlərinin azaldılması istiqamətində addımlarını sürətləndirir və Ermənistan üzərindən daha aktiv iş aparır. Çünki Rusiyanın Qafqazda ən böyük təsiri Ermənistandır. Azər-

baycana gəldikdə isə Qoşulmama Hərəkatının üzvüyük, heç bir hərbi bloka üzv olmaq niyyətimiz yoxdur”.

Hərbi analitik əlavə etdi ki, Azərbaycan NATO ilə əməkdaşlığını davam etdirir və bunu Rusiyanı narazı salmadan həyata keçirir: “Hətta Bakı rus və NATO generallarının görüş yeriy olub. Biz etimad qazanmış bir dövlətlik, heç bir geopoliti-

tik və strateji toqquşmaların içərisində iştirak etmirik, hər hansı qütbə yönəlib əks cənaha qarşı cəbhədə yer almırıq. Təbii ki, bu balans siyasəti Azərbaycanı dilemma qarşısında qalmaq riskindən xilas edir. Bundan sonra da NATO ilə əməkdaşlığımız davam edəcək, Ordumuz ən müasir səviyyədə hazırlanmaqdadır, silah arsenalımız yeni nəsə aiddir, amma heç zaman alyansa üzv olmaq fikrimiz yoxdur. NATO-ya üzvlük heç də şərt deyil. Ancaq sözsüz ki, şimal bloku öz təsir dairəsini getdikcə daha genişləndirməyə çalışacaq. Ermənistan isə Rusiyadan təhlükəsizlik məsələsində uzaqlaşdıqca, Gümrüdən bazanı çıxarmaq eşqinə düşdükcə, sərhədlərindən rus hərbiçiləri yığıdırmaq planını davam etdirdikcə, daha çox Qərb-Rusiya qarşılıqlı ortasında sıxılacaq. Çünki NATO-un Şərqi doğru genişlənmə planı dəyişməyib”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

Leyla Yunusun yeni saxta “siyasi məhbus” siyahısı - Bakıdan sərt reaksiya

Ekspertlər deyir ki, saxlanılan şəxslərə dərhal “siyasi məhbus” adı vermək qanunaziddir

“Azərbaycan Siyasi Məhbuslarına Azadlıq” Birliyi adlı qurum “siyasi məhbus” adlandırdıqları şəxslərin yeni siyahısını dərc edib. Siyahıya görə, bu il sentyabrın 23-dən dekabrın 12-dək Azərbaycanda “siyasi məhbus”ların sayı gəy 17 nəfər artaraq 331 nəfərə çatıb. Belə ki, sentyabrın 23-də 319 nəfərin adı siyahıya daxil edilib. İndiyədək onlardan 5 nəfər isə həbsdən azadlığa buraxılıb, daha 17 nəfər həbs edilib.

“Yeni həbs edilənlərin əksəriyyəti “Meydan TV” internet nəşrinin əməkdaşları, digər media işçiləri, hüquq müdafiəçisi Rüşet Səfərov, politoloq Azər Qasımlı və dindarlardır”, - “Turan”ın yaydığı məlumatda deyilir.

Siyahı xaricə sığınmış anti-Azərbaycan mövqeli şəxs, özünü “Sülh və Demokratiya İnstitutu”-nun direktoru sayan Leyla Yunus və yuxarıda adı çəkilən qurumun rəhbəri Elşən Həsənov tərəfindən hazırlanıb.

Qeyd edək ki, Leyla Yunus dəfələrlə Azərbaycanda siyasi məhbusların sayını yanlış və əsaslandırılmamış şəkildə göstərərək müxalif fikirləri və xarici dairələr tərəfindən dəstəklənən siyahılar hazırlamaqda davam edir. Əvvəlki illərdə də Yunus belə siyahılar tərtib edib, bu siyahılar çox zaman ölkədə xili realılıqları və qanuni təhlili nəzərə almadan hazırlanıb.

Novella Cəfəroğlu mediaya açıqlamasında Leyla Yunusun siyasi məhbus anlayışı-

nı manipulyasiya etdiyini və bu siyahının qərəzli hazırlandığını bildirib. O vurğulayıb ki, siyahıda adı keçənlərin bəzilərinin hələ məhkəmə prosesləri tamamlanmayıb, lakin buna baxmayaraq, onlar siyasi məhbus kimi təqdim olunurlar. Bu yanaşma həm hüquqi, həm də etik baxımdan qəbul edilməz hesab edilib.

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri, hüquq üzrə fəlsəfə doktoru Çingiz Qənizadə mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”-a fikirlərini bölüşüb: “Leyla Yunus və onun kimiləri xaricdə oturub gəcə-gündüz “siyasi məhbus” arzusu ilə yaşayan adamlardır. Siyahı nə qədər geniş olsa, onların da bu siyahılar üzərində işləmələrini qiymətləndirən, “dırnaq arası” dostları tərəfindən daha çox maliyyə almalarına, daha çox qanunla təmin edilmələrinə səbəb olur. Yeni Leyla Yunus və onun çevrəsi Azərbaycandakı reallığı görə bilməzlər və hər tutulmuş siyasi məhbus adlandırmaq düzgün yanaşma deyil.

Ümumiyyətlə, siyasi məhbus almanını mən Avropa Şurasında Azərbaycan Parlamentinin nümayəndə heyətinin üzvü olarkən dəfələrlə vurğulamışam ki, siyasi məhbus anlayışına dəqiq tərif verilməyib.

Avropa Şurasında da siyasi məhbusun nə olduğunu, onun kriteriyaları və məzmunu tam müəyyənləşdirməyib. Bu baxımdan, 331 nəfərlik siyahının bunlar tərəfindən hazırlanmış təqdim edilməsi, təbii ki, qərəzlidir və anti-Azərbaycan qüvvələrin maraqlarına xidmət edir.

Həbs edilmiş və saxlanılmış şəxslərə dərhal qiymət verilməsi özü qanun pozuntusudur. Çünki məhkəmə qərarı olmadan şəxslərin həbsinə hüquqi və ya siyasi mənə yükləmək doğru deyil. Biz yalnız hüquq-mühafizə orqanlarının, Daxili İşlər Nazirliyinin və Dövlət Təhlükəsizlik Xidmətinin ilkin məlumatlarını eşidirik ki, şəxslər hansı əməllərə görə saxlanılıblar. Belə bir dövrdə, saxlanılan şəxslərə dərhal “siyasi məhbus” adı vermək və qiymətləndirmək istintaq prosesinə təsir etmək qanunaziddir. Belə vəziyyətlərdə gözləmək lazımdır ki, istintaq obyektiv araşdırmalarını aparsın, ittiham irəli sürülsün və məhkəmə qərar çıxarsın. Yalnız məhkəmə qərarı qanuni qüvvəyə mindikdən sonra həbslərin əsaslı olub-olmadığını qiymətləndirmək mümkündür.

Bəli, həbs edilənlər var, “Meydan TV”-nin əməkdaşları var. Onlar arasında qadın jurnalistlər var. Biz hüquq müdafiəçisi olaraq bu qadınların istintaqının həbsiz aparılmasını arzu edirik. İndi Bunun üçün hələ gözləmə mövqeyində olsaq da, sona müraciət edəcəyik. Çünki Azərbaycan milli dəyərlərinə də bu uyğun gəlmir.

Hüquq-mühafizə orqanları həmişə bu dəyərləri qiymətləndiriblər. Həmişə qadınlara, yaşlılara və digər həssas qruplara qarşı münasibətdə qanunun yol verdiyi ədalətli yanaşma tətbiq etməyə çalışıblar. Amma cinayət törədilibsə, o halda hər bir şəxs məsuliyyət daşımalıdır. Cinayət cinayətdir və heç kim qanun qarşısında cəzasız qala bilməz.

Bir tərəfdən də Prezidentin humanist addımlarını da unutmamaq olmaz. Prezident zaman-zaman qadınlar, yaşlılar və digər həssas qruplara qarşı humanist qərarlar verib. Hələ ki istintaq prosesi davam edir və belə bir dövrdə şəxslərin “siyasi məhbus” dəyə adını siyahıya salınması qəbul edilməzdir. Bu, istintaqı çətinləşdirən və prosesin obyektivliyinə xələl gətirən amillərdən biridir. İstintaqın obyektiv və ədalətli aparılması üçün bu cür bəyanatlardan və manipulyasiyalardan uzaq durmaq lazımdır. Həmçinin bu kimi məsələlərin mediaya çıxarılmasına ehtiyatla yanaşılmalıdır.

Ümid edirik ki, hüquq müdafiəçiləri və aidiyyəti dövlət qurumlarının birgə əməkdaşlığı ilə rəsmilərin müəyyən humanist prinsipləri əsasında cinayəti olmuş olsa belə onların müəyyən hissəsinin azadlığa buraxılması və ya həbs cəzasının şerti cəzaya dəyişdirilməsi mümkün olacaq. Biz də bu proseslərdə öz töhfəmizi verməyə hazırıq”.

□ **Afaq MİRAYIQ,**
“Yeni Müsavat”

Artıq üçüncü aydır ki, Azərbaycanda əsas kapitala investisiya yatırımırlarına azalma qeydə alınır. Dövlət Statistika Komitəsinin açıqladığı hesabatlardan aydın olur ki, avqust ayı da daxil olmaqla 8 ay boyu artım nümayiş etdirən kapital qoyuluşları sentyabrda azalma ilə özəz olunub.

Xatırladaq ki, 2023-cü ilin yanvar-noyabr aylarında ölkənin iqtisadi və sosial sahələrinin inkişafı üçün

Maraqlıdır ki, bu il Azərbaycana yatırılan xarici birbaşa investisiyaların həcmində artım var. Mərkəzi Bankın açıqladığı statistika-ya əsasən 2024-cü ilin yanvar-sentyabr ayları ərzində ölkəyə birbaşa xarici investisiyalar formasında xaric-

dən cəlb olunmuş sərmayələrin ümumi məbləği 4.5 milyard dollar, xarici iqtisadiyyata yönəldilmiş birbaşa xarici investisiyaların həcmi isə 1.4 milyard dollar olub. Ümumilikdə birbaşa xarici

yük ölçüdə Azəri-Çıraq-Günəşli yatağında həyata keçirilən ACE layihəsi ilə bağlıdır. Belə ki, 6 milyard dollar dəyərində olan layihə yeni ACE platformasından neft-qaz hasilatını nəzərdə

ma daha çox nəqliyyat sektoruna qoyuluşlardakı azalmalardan bəyənəqlənır. Bundan əlavə, mədən sənayesi, dövlət idarəetməsi, sosial müdafiə, sosial təminat sahələrinə kapital qoyu-

Ekspert bildirir ki, əsaslı investisiyalarda dövlət aparıcı paya malikdir: “Lakin orta və uzunmüddətli dövrdə dövlət qoyuluşlarının hesa-

Ekspert: “Bu, uzunmüddətli hal deyil, daha çox texniki xarakter daşıyır”

bina artımın təmin edilməsi və onun davamlılığının qorunması mümkün olmayacaq. Buna görə də ölkədə investisiya mühitini cəlbədicə hala gətirməklə birbaşa xarici investisiyalarının artmasına nail olunmalıdır. Bu sahədə böyük imkanlar var, Azərbaycan iqtisadiyyatı işlənməmiş, xam iqtisadiyyatdır. Normal investisiya mühiti olarsa, mədən sənayesində investisiyaların azalmasını da kompensasiya etmək mümkün olar. Bundan əlavə, xarici və yerli özəl investisiyaların aktiv cəlbi dövlət vəsaitlərinin işğaldan azad olunan ərazilərin bərpaasına daha çox istiqamətləndirilməsinə imkan varadar”.

Qeyd edək ki, 2025-ci ildə dövlət büdcəsindən işğaldan azad edilmiş torpaqlarda bərpa-quruculuq işlərinə 4 milyard manat məbləğində vəsaitin ayrılması nəzərdə tutulur. Son illerin təcrübəsini nəzərə alsaq, bu vəsaitin ilin ortasında büdcə dəyişikliyi yolu ilə artırılacağını istisna etmək olmaz. Belə ki, 2023-cü il büdcəsində bu istiqamətə 3 milyard manat planlaşdırılsa da, dəyişikliklə 5 milyard 260 milyon manata, 2024-cü ildə 3 milyard 825 milyon manatdan 4 milyard 855,8 milyard manata qədər artırılıb.

İqtisadçı-ekspert Rəşad Həsənovun "Yeni Müsavat"a verdiyinə görə, əsas kapitalla investisiyaların azalması bir sıra istiqamətlərdə daha çoxdur: "İnvestisiyaların strukturuna nəzər yetirdikdə görürük ki, azal-

luşlarında da azalma müşahidə olunur. Düşünürəm ki, bu, uzunmüddətli hal deyil, daha çox texniki xarakter daşıyır. Hökumətin cari il ərzində digər istiqamətlərdə öhdəliklərinin müvəqqəti artması, xüsusilə də COP29-la bağlı xərclərinin artması nəticəsində digər istiqamətlərdə xərcləmələrə konservativ yanaşmaya gətirib çıxarır. Bu halın 2025-ci il və sonrakı 1-2 ildə

Onları 7 min manatadək cərimə gözləyir- qanun təsdiqləndi

Nəzərdə tutulmuş xəta-

nın inzibati tənbeh almış
səxs tərəfindən inzibati tən-

beh vermə haqqında qərar
qüvvəyə mindiyi gündən bir

il ərzində təkrar törədilməsinə görə fiziki şəxslər 1

Bundan başqa, daha bir dəyişikliklə qatarların vaqonlarının pəncərələrindən və ya qapılarından tullantı,

Həmçinin dəmir yoluna hər hansı əşya atmağa görə cərimənin məbləği 200 manat (hazırda 30 manat) müəyyən edilir.

Azərbaycan artıq yeddinci aydır ki, ard-arda xaricdən irihəcmli qızıl alışını davam etdirir. 2024-cü ilin aprelindən oktyabr ayına qədər ümumilikdə 27 176 kiloqram həcmində qızıl idxal edilib və bu qızılın idxal dəyəri 2 milyard 122.9 milyon ABŞ dolları həcmində olub. Qızıl dünya banklarının 2022-ci ildən bu tərəfə təbiiq etdiyi sərt monetar siyasəti yavaş-yavaş cari ilin əvvəlindən etibarən endirməsi və geosiyasi risklərin artması fonunda bahalaşmaqdadır. Sarı metal 2024-cü ildə tarixi rekord səviyyə olan bir unsiya üçün 2800 dollara qədər bahalaşdı. Qızılın bahalaşmasında digər məsələ isə iri mərkəzi bankların onu alması oldu.

Qeyd etdiyimiz kimi, qızılın qiyməti adətən global iqtisadi və siyasi faktorların təsiri ilə dəyişir. Bəzi ekspertlər hesab edir ki, qızılın qiyməti qalxırsa, demək ki, ölkələrin iqtisadi vəziyyəti gənaətbəxş deyil. Bu həm də gələcəkdə devalvasiyanın olacağı anlamına gəlir.

Ekspertlər ölkələrin qızıl alışını və qızılın qiymətinin artmasının bir neçə səbəblə əlaqələndirirlər. İlk olaraq burada inflyasiya qorxusundan danışılır. Dünyada yüksək inflyasiya səviyyəsi investorları daha etibarlı aktivlərə, o cümlədən qızıla yönəldir. Qızıl tarixi olaraq inflyasiyaya qarşı dayanıqlı sərmayə vasitəsi hesab olunur.

Eyni zamanda, global siyasi sabitsizlik, münaqişələr və regional böhranlar qızıla tələbatı artırır. Məsələn, Orta Şərq, Rusiya-Ukrayna münaqişəsi kimi problemlər investorları qızıla sərmayə qoymağa təşviq edir.

Ən vacib, ABŞ dollarının məzənnəsində eniş qızılın qiymətini artırır, çünki qızıl dollarla qiymətləndirildiyi üçün onun dəyəri dolların düşməsi ilə yüksəlir. ABŞ Federal Rezerv Sistemi və digər mərkəzi bankların faiz dərəcələri ilə bağlı siyasəti qızılın

qiymətinə təsir göstərir. Aşağı faiz dərəcələri adətən qızıla marağı artırır. Eləcə də, zərərlik və texnologiya sənayesində qızıla artan tələbat, həmçinin mədən hasilatında azalma qiymət artımına səbəb ola bilər.

Ümumiyyətlə, ölkələr öz beynəlxalq rezervlərini genişləndirərkən yalnız xarici valyutalara deyil, həmçinin real aktivlərə, yəni qızıla yönəlirlər. Bu yanaşma portfel risklərini azaltmağa və ehtiyatların sabitliyini təmin etməyə kömək edir. Beynəlxalq bazarlarda qızıl yüksək likvidliyə malikdir, yəni istənilən vaxt başqa bir aktivə çevrilə bilər. Bu, mərkəzi banklar üçün qızılın cəlbədiciliyini artırır. Bəzi ölkələr (Çin, Rusiya və s.) mövcud beynəlxalq maliyyə sisteminin (dollar mərkəzli sistemin) dəyişməsinə dəstəkləməyə çalışır. Onlar qızıl ehtiyatlarını artıraraq iqtisadi müstəqilliyi möhkəmləndirmək istəyirlər.

Məsələn, son illərdə Çin, Hindistan və Rusiya kimi ölkələrin qızıl alışını kəskin artırdığı müşahidə olunub. Bu, həm rezervlərinin diversifikasiyası, həm də iqtisadi və geosiyasi güclərini artırmaq cəhdləri ilə izah edilir. Bütün bu faktorlar ölkələrin qızılın

Yeddi aydır ki, xaricdən qızıl alırıq: devalvasiya təhdidi, yoxsa...

Eyyub Kərimli: "Qızıl alışının artması dollarla bağlı təlatümlə əlaqədardır və..."

həm iqtisadi, həm də strateji dəyərinə olan marağını artırır.

İqtisadçı Eyyub Kərimli mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikirlərini bölüşüb: "2024-cü ildə dünyanın bütün mərkəzi bankları qızıl alışına üstünlük verdilər və bunların içində çox böyük ölkələr var, Hindistan, Çin və bəzi Avropa ölkələrinin mərkəzi bankları qızıl alışlarını artırdılar. Bu, qızılın qiyməti-

nin yüksəlməsinə səbəb oldu. Hesab edirəm ki, qızıl alışının artması gələcəkdə, aparıcı valyutaların - xüsusən dollarla bağlı təlatümlə əlaqədar ola bilər. Dünyada gedən siyasi proseslər bəzi hallarda dolların alıcılıq qabiliyyətində təzyiq yaradır. Digər tərəfdən ABŞ-də dolların ucuzlaşması prosesi uçot dərəcələrini azaldır, buna görə də qızıla sabit investisiya aləti kimi daha çox üstün-

lük verilir.

Fikrimcə, ölkəmizdə də qızılın idxalına yönəlmiş siyasət bununla bağlıdır, qızıl daha sabit və gələcəkdə dəyərini artırma potensialı olan bir aktiv olaraq istifadə olunur. Qızıl ehtiyatlarının artması müsbət bir haldır, manatın sabitliyini təmin edən, manatın məzənnəsini tənzimləyən amildir. Eləcə də ölkənin kredit qabiliyyətinin artırılması baxımından mühüm amildir.

Gələcəkdə ölkəmiz beynəlxalq təşkilatlardan kredit əldə etmək istəyə, bunlardan ən əhəmiyyətli qızıl ehtiyatlarıdır. Qızıl alış aktivlərimizin artmasına da təsir edəcək. Bu baxımdan ölkəmizdə qızıl idxalını müsbət qiymətləndirirəm".

Qeyd edək ki, bu ilin yanvar-oktyabr aylarında Azərbaycanda 2 min 167,1 ton qızıl istehsal edilib. Bu da əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 35,9 ton və ya 1,7 faiz artım deməkdir.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, noyabr ayının 1-nə hazır məhsul ehtiyatı 390,3 ton təşkil edib ki, bu da illik müqayisədə 102,5 ton və ya 35,6 faiz çoxdur. Xatırladaq ki, ötən ilin eyni dövründə hazır qızıl ehtiyatı 287,8 ton olub.

Cari ilin 9 ayının nəticələrinə əsasən Azərbaycandan İsveçrəyə 115 milyon 265,3 min dollar dəyərində 2 min 902 ton qızıl ixrac edilib. Xarici ölkələrdən isə, ümumilikdə, 1 milyard 833,9 milyon dollar dəyərində 23 min 859 tona yaxın qızıl idxal edilib.

□ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni Müsavat"

Təzə ilə təzə qiymətlərlə? - bahalaşma gözləntisi: Rusiya amili, yoxsa...

Keçən ilin 10 ayında Rusiyaya 544 milyon dollarlıq, bu ilin 10 ayında isə 535 milyon dollarlıq məhsul göndərilib

Ötən noyabr ayında Rusiyada meyvə və tərəvəzin qiymətləri 10,4 faiz, o cümlədən xiyarın qiyməti təxminən 43 faiz bahalaşmış. Rusiya Federasiyası Dövlət Statistika Federal Xidmətinin açıqladığı hesabatla əsasən ilin əvvəlindən bu məhsullar 12 faiz, ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə isə 18,7 faiz bahalaşmış.

Bildirilir ki, noyabrda xiyarın qiymətləri 42,6 faiz (oktyabrda 3,8 faiz), pomidorun qiyməti 22,8 faiz (3,2 faiz), soğanın qiyməti 19 faiz (4,4 faiz), kartofun qiyməti 17,6 faiz (4,9 faiz), kələm 16,1 faiz (azalma 3,4 faiz), yerlək 5,7 faiz (azalma 6,5 faiz), banan 5,4 faiz (artım 4,4 faiz) artıb, limonun qiyməti 1,8 faiz ucuzlaşmış.

Yada salaq ki, Azərbaycanın xiyar-pomidor ixracında Rusiya 95 faizdən yuxarı paya malikdir. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, bu ilin yanvar-sentyabr ay-

larında Azərbaycandan Rusiyaya 136 milyon 365,52 min dollarlıq 115 min 368,63 ton pomidor, 1 milyon 600,79 min dollar dəyərində 1546,04 ton xiyar ixrac edilib.

Rusiyada qiymətlərin oktyabrdan bahalaşmağa başladığını nəzərə alsaq, ilin sonunadək bu ölkəyə ixrac həcmnin daha sürətlə artacağını söyləmək olar.

Dövlət Statistika Komitəsinin bu ilin yanvar-noyabr ayları üzrə məlumatlarına nəzərə yetirdikdə görürük ki, Azərbaycanda istehlak qiymətləri indeksi ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 102 %, o cümlədən qida məhsulları, içkilər və bütün məmulatları üzrə 101 %, qeyri-qida məhsulları üzrə 101,5 %, əhaliyə göstərilmiş ödənişli xidmətlər

üzrə 103,8 % təşkil edib. Bu ilin noyabr ayında istehlak qiymətləri indeksi ötən ilin eyni ayına nisbətən 104,4 %, o cümlədən qida məhsulları, içkilər və bütün məmulatları üzrə 104,4 %, qeyri-qida məhsulları üzrə 102,2 %, əhaliyə göstərilmiş ödənişli xidmətlər üzrə 106 % olub. İstehlak qiymətləri indeksi oktyabr ayına nisbətən isə 100,7 % təşkil

edib. Qida məhsulları, içkilər və bütün məmulatları üzrə istehlak qiymətləri indeksi isə oktyabra nisbətən 101,4 % təşkil edib.

Qida məhsullarından daha çox artım uzun döyünün, yulaf yarmasının, mal ətinin, balıq konservlərinin, qatığın, pendirin, kəsmiyin, yumurtanın, süfrə marqarininin, kərə, günəbaxan və qarğıdalı yağlarının, bananın, üzümün, qozun, fındığın, şabalıdın, ağ kələmin, göyərtinin, pomidorun, xiyarın, şirin bibərin, badımcanın, sarımsağın, soğanın, kartofun, qara və yaşıl çayın, azalma isə təzə balığın, limonun, portağalın, naringinin, almanın, heyvanın, narın, xurmanın, kivi, süfrə çuğundurunun, yerləkənin qiymətlərində noyabr ayında daha çox artım müşahidə olunub. Digər qida məhsullarının qiymətlərində ciddi dəyişikliklər baş verməyib.

İqtisadçı Xalid Kərimli "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Rusiyaya ixrac artmayıb, əksinə azalıb. Ekspert digər məhsulların qiymətində qeydə alınan artıma diqqət çəkdi: "Azərbaycandan Rusiyaya meyvə-tərəvəz ixracında keçən ilin 10 ayı ilə müqayisədə, bu ilin 10 ayında azalma var. Keçən ilin 10 ayında 544 mil-

yon dollarlıq, bu ilin 10 ayında isə 535 milyon dollarlıq məhsul göndərmişik.

Pomidorun ixracında nisbətən artım olub, keçən ilin 10 ayında 126 milyon dollarlıq məhsul ixrac etmişdikse, bu ilin 10 ayında 142 milyon dollarlıq məhsul ixrac olunub. 10 aylıq statistikaya nəzər yetirsək, bəzi məhsulların qiyməti artıb, bəzilərinin isə azalıb. Məsələn, çörək və çörək məhsullarının qiymətində 3,1%-lik ucuzlaşma, ət və ət məhsullarının qiymətində isə 4,4% artım var. Kərə və bitki yağlarının qiymətində də 2,7% artım görünür. Ən böyük artım meyvələrin qiymətindədir, keçən ilin oktyabrı ilə müqayisədə bu ilin qiymətlərində 9% artım var. Mineral sularda 4,7%, içkilərdə 4,4% artım olub. Ümumi şəkildə isə 11 aylıq statistikada 4,4 faizlik inflyasiya var. Dekabrda bu rəqəm çox da fərqli olmayacaq. Təqribən 4,5% faizlik inflyasiya gözlənilir. Qiymət indeksinin, ərzaq qiymətlərinin artması inflyasiyanın artmasına ciddi təsir göstərir. Dekabr ayında sürpriz olmayacaq. Ölkədə noyabr ayında 4,4 faizlik inflyasiya elan edilib. Yəqin ki, bu intervalda qalacaq".

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
"Yeni Müsavat"

Komissarın seyfi neçə dollar tutur

Zamin Hacıyev
zaminhaci@gmail.com

Dünən, 13 dekabr idi, üstəlik cümə günü. Yoxlanmış, AMEA tərəfindən təsdiqlənmiş elmi məlumatlara görə əgər ayın 13-ü cüməyə düşürsə, həmin bölgədən kataklizmlər, ümumiyyətlə, hər cür klizmlər qaçılmaz olur. Məsələn, korupsiya artır. Bürokratik əngəllər çoxalır. Xalq əleyhinə yeni qanunlar qüvvəyə minir. Mərrix ulduzunun yeri dəyişir, qısa həzrlıqda problemlər yaranır, ətin qiyməti qalxır və sairə.

Əgər hazırda bu cizmaqaranı sərbəst oxuyursunuza, min şükür. Deməli elliklə daha bir fəlakətdən qurtulmuşuq. Qoç bürcündə anadan olanları 14 dekabrda çoxlu eşq-məhəbbət də gözləyir, əlavə olaraq bildirmək istəyirəm.

Qayıdaq gündəməmizə. (AYB üzvü olan gənc şairlərə romantik poemalar üçün yeni, postmodern qafiyə təklif edirəm: "gündəməmiz-gündəyməzimiz"). Dünən Milli Məclisdə hərbi çağırış haqda qanuna dəyişikliklər müzakirəyə çıxarılmışdı. Örnək üçün, əsgərliyə çağırış yaşı 35-dən 30-a endiriləcəkdir. Kolleç uşaqları da universitet tələbələri kimi möhlət hüququ alacaqdır. Hərbi çağırışı düzgün qurmayan işçilər üçün cərimələr artacaq və sairə.

Yaxşı temalardır. Mənim də bir-iki təklifim var, vətəndaş olaraq Milli Məclisə təklif hüququmdan yararlanmaq istəyirəm.

İlk olaraq, səfərbərlik idarələri müdirləri, hərbi komissiya həkimləri və sairə yoldaşlar rüşvət üstündə tutulanda onların əmlakı müsadirə edilir, ancaq hara gedir, xəbərimiz olmur. Təklif edirəm həmin villalar şəhid analarına hədiyyə edilsin. Ofis və evlərdən, hesablardan çıxan qanunsuz pullarla orduya silah alınsın, üzərində qeydiyyat aparılsın. Məsələn, tankın üstündə belə yazmaq olar: "Bu tank Filan rayonun hərbi komissarı Behmankəs müəllimin yastığının altından çıxan dollar hesabına alınaraq vətənə fəda edilmişdir! Urra!"

Belə şeylər gənc nəslin patriotizm ruhunda böyüməsi üçün çox vacibdir. Məsələn, mənim yadımdadır, cəbhə xəttində əsgəri xidmətim zamanı bütün səngər yoldaşlarım icra başçıların uşaqları idilər. Nəticədə ölkəmizin coğrafiyasını öyrənirdik.

Gənc nəsil demişkən, ikinci səmərələşdirici təklifim məktəblilərin ilkin hərbi qeydiyyatı alınması proseduruna aiddir. Hazırda bu işi həyata keçirmək, nə qədər qəribə olsa da, valideynlərin üzərinə atılıb. Valideyn uşağı poliklinikaya aparmalı, bütün yoxlamalardan keçməlidir. O cümlədən, JEK, Asan-xidmət kimi yerlərdən arayışlar, sənəd-sünəd toplayıb hamısını məktəbdəki hərbi hazırlıq müəllimi adlı bekar adama təhvil verməlidir. Nə üçün? Xidmət vətənə, dövlətə lazımdırsa, onun bütün pillələrdə təşkilini də dövlət, vətən özü düzüb-qoşmalıdır. Hazırkı vəziyyətdə bu işi valideynlərin ixtiyarına buraxmaq SSRİ dağılan vaxtlar yaratdığımız könüllü özünümüdafiə batalyonlarının təşkilinə oxşayır.

Təkliflər çoxdur, hələlik mikrofonu xalqın təmsilçilərinə verirəm. Xalq demişkən, hazırda bölgəmizdə müzakirə edilən mövzulardan biri də Beşar Əsədin Moskvaya nə qədər pul aparmağıdır. Bunun özü paradoksal vəziyyətdir: camaat Moskvada bazarda işləyib evə, arvad-uşağa pul yollayır, sən isə Suriya camaatından pul əkişdirib Moskvaya aparırsan. Moskva əski diktatorların ofşor zonasıdır sanki.

Məbləğin 135 milyard dollar olması efirə buraxılıb, bəziləri isə buna şübhə edir. Deyirlər guya o qədər pulu Suriyadan Moskvaya aparmaq üçün qatar lazım imiş, çəki çox ağırdır və sairə. Boş söhbətdir, apara bilərdi. Çünki 100 dollarlıq ABŞ əskinasının - kağız yüzüyün 1 ədədinin 1 qram olması məlumdur. Deməli, 1 milyard dolları çəksək, 10 ton edir. Əsədin ruslara məxsus İL-76 hərbi nəqliyyat təyyarəsində qaçdığı söylenir, o təyyarə isə 60 tona yaxın yük daşıya bilir. Deməli, Əsəd Moskvaya bir dəfəyə, özü ilə 6 milyard dollar apara bilərdi. Arvad-uşağı qabaqca aparanda da 6 milyard yükləyibse (arvad-uşağın diri çəkisini çıxmaq şərtiylə), min bərəkət. 12 milyard yaxşı puldur. Min, hətta milyard bərəkət. Yeyib doymaq olar. (Hesabımız düz gəlmədi, vəziyyətdən çıxıram).

Hərçənd, rus ordusu üçün Əsədə 10 dəne İL-76 ayıraraq bütün milyardları daşıması da asan iş idi.

İndi söz əlaqədar təşkilatlarıdır. Yazın görüm bir komissar villadakı seyfinə neçə dollar yerləşdirə bilər?

Ermənistanla sülh müqaviləsi ilə bağlı danışıqlarda yekun razılaşma yoxdur. Bu barədə Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov dekabrın 12-də jurnalistlərə açıqlamasında bildirib. Nazirin sözlərinə görə, sülh müqaviləsi layihəsində preambula və 15 maddə üzrə mətnlər tam razılaşdırılıb. "İki maddə üzrə isə açıq suallarımız var. Hazırda açıq suallar üzrə danışıqlar davam edir. Ancaq hələ ki, razılığa gəlmək mümkün olmayıb", - XİN başçısı qeyd edib.

Nazir həmçinin Ermənistan konstitusiyasında Azərbaycanla qarşı ərazi iddialarının mövcudluğunu xatırladı: "Biz Ermənistandan bu istiqamətdə qətiyyətli addımlar gözləyirik. Son zamanlar Ermənistan tərəfinin gətirdiyi arqumentlər bizi qane edə bilməz".

Eyni gündə Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi Hikmət Hacıyev deyib ki, Ermənistan və Azərbaycan arasında qarşılıqlı sülh danışıqları gedirsə, üçüncü ölkəyə ehtiyac yoxdur: "Əksinə, üçüncü ölkənin bölgədə olması münasibətlərin normallaşmasına zərər verir".

H.Hacıyev bildirib ki, Ermənistanın silahlanmasının arxasında dayanan qüvvə Fransadır: "Ermənistan işğalçı və təcavüzkar dövlətdir. Bu baxımdan onun silahlandırılması mütləq məsuliyyətli məsələdir. Silahlar tək-cə Fransa tərəfindən verilmir".

Prezident köməkçisi habələ iki ölkənin sərhədində üçüncü ölkənin qüvvələrinin yerləşdirilməsini "narahatedici məsələ" adlandıraraq "Ermənistan-Azərbaycan sərhədində Avropa Birliyi missiyasının yerləşdirilməsinə lüzum yoxdur. Bu missiyanın fəaliyyəti artıq başa çatmalıdır", - deyərək əlavə edib.

Beləcə, Bakı nöqtəni nida işarəsinə çevirib: Ermənistanla danışıqlarda vasitəçi olmayacaq, İrəvanın silahlanmasına və havadar axtarışına göz yumulmayacaq. Bu ayın əvvəlində Azərbaycanın Maltada ABŞ dövlət katibi Entoni Blinkenin vasitəçiliyi ilə XİN rəhbərləri səviyyəsində görüş təklifindən imtinası bunun növbəti bariz sübutu sayıla bilər.

Yeri gəlmişkən, Bakıdan fərqli olaraq, İrəvan Blinkenin təşəbbüsünə "hə" demişdi. Odur ki, məntiqli sual ortaya çıxır: Ermənistan sona qədər ikitərəfli formata sadıq qala biləcəkmi, yoxsa hansı-

Bakı nöqtəni NIDA etdi: "Vasitəçi olmayacaq!"

İrəvana və havadarlarına xəbərdarlıq; politoloq deyir ki, Ermənistan müstəqil mövqe nümayiş etdirmək imkanında deyil, asılıdır, ona görə də...

sa mərhələdə yenə "vasitəçi" qismində havadar axtaracaq?

Politoloq Oqtay Qasımov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Ermənistanın ümumiyyətlə davranışları qeyri-sabit, qeyri-konstruktiv davranışlar kimi səciyyələnir. O ki qaldı Ermənistanın bundan sonra sülh danışıqları ilə bağlı davranışlarının necə olacağına, Ermənistanın davranışları daha çox xarakter daşıyır: "Ermənistan gah özünü kənar vasitəçi olmadan Azərbaycanla sülh danışıqlarının aparılmasının tərəfdarı kimi göstərir, gah kənar vasitəçinin, məsələn, Fransanın, yaxud da ATƏT-in Minsk Qrupu həmsədrlərinin dirildilərək onların vasitəçiliyi ilə sülh danışıqlarına getmək istəyini ortaya qoyur. Bununla İrəvan prosesi əngəlləməyə, mümkün olduğu qədər yubatmağa çalışır. Ermənistanı bu ziqzaqlı siyasət yürütməyə məhz elə vasitəçi görmək istədiyi ölkələr, təşkilatlar sövq edir. Ermənistan müstəqil mövqe nümayiş etdirmək imkanında deyil, asılıdır. Ermənistan özü də əslində ikitərəfli danışıqlar formatında çox da maraqlı deyil. Çünki Ermənistan siyasi elitası hesab edir ki, onlar vasitəçilərsiz danışıqlarda guya Azərbaycanın daha çox təzyiqinə məruz qalıb daha çox güzəştə gedə bilərlər. Ona gö-

rə də mümkün qədər daha çox vasitəçi, xüsusilə də Ermənistanın himayədarı rolunda çıxış eləyən tərəfdaşlarını bu prosesdə görmək istəyirlər. Amma Azərbaycan son bir ildə Ermənistanı da artıq bu gerçəkliyi qəbul etməyə vadar edib ki, vasitəçilərin iştirakı ilə aparılan danışıqlar nəticəli olmur. Azərbaycanla Ermənistan

arasında sülh prosesində əldə olunan irəliləyişlər məhz ikitərəfli danışıqların nəticəsində əldə edilib. Bu baxımdan Ermənistanın ziddiyyətli və xaoslu davranışlarına baxmayaraq hesab edirəm ki, sülh danışıqları prosesini sona çatdırmaq üçün ikitərəfli formatda yekunlaşdırmaq mümkün olacaq".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Kreml: "Putinlə Paşinyan arasında görüş planlaşdırılırmı?"

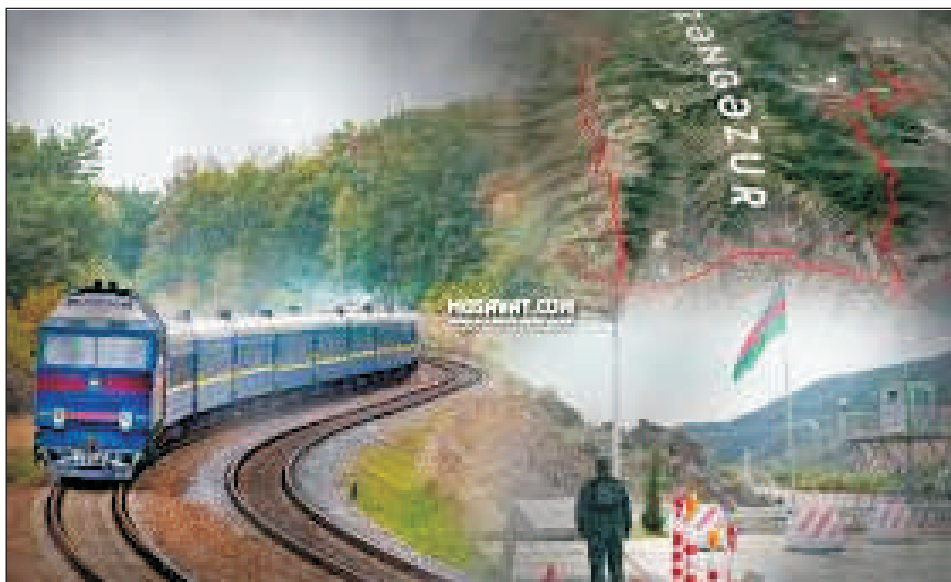
Rusiya Prezidenti Vladimir Putinin Moskvada səfərdə olan Ermənistan Baş naziri Nikol Paşinyanla görüşü planlaşdırılırmı. APA-nın Moskva müxbiri xəbər verir ki, bu barədə Kremlin sözçüsü Dmitri Peskov bildirib.

Onun sözlərinə görə, Putinlə Paşinyan arasında görüş nəzərdə tutulmayıb.

Peskov Paşinyanın Peterburqda keçiriləcək MDB-nin qeyri-rəsmi sammitində iştirakını gözlədiklərini əlavə edib.

Prezident Paşinyanı dəvət edib və onu digər həmkarları ilə birlikdə Sankt-Peterburqda ənənəvi görüş üçün gözləyir, bu, qeyri-rəsmi olsa da, eyni zamanda MDB və Avrasiya İqtisadi Birliyinin nümayəndələri də orada olacaqlar".

Qeyd edək ki, Ermənistan Baş naziri dünən Avrasiya Hökumətlərarası Şurasının iclasında iştirak etmək üçün Moskvaya səfər edib.

Ermənistanda bitməyən Zəngəzur xofu - "SEPAH 45 minlik ordu ilə..."

Fikrət Yusifov: "Zəngəzur dəhlizinin açılmasında hər hansı bir problem olacağı gözlənilən deyil"

Əli Orucov: "İran əməkdaşlıq xəttini tutarsa, ziyan görməz"

"Suriyada baş verənlər Ermənistanda yalnız bir səbəbdən təkrarlanmır: İran ortada dayanır. Suriyanın məğlubiyyəti İranın məğlubiyyətidir, çünki İran-İraq-Livan-Suriya xətti kəsilir. Suriya İranın xarici siyasətində mühüm ölkə idi".

Bunu erməni şərhçi Armen Badalyan yerli mediaya müsahibəsində deyib (Axez.az)

Badalyanın iddiasına görə, Ermənistan məsələsində İran belə mövqe nümayiş etdirməyəcək: "Azərbaycan məhz İrana görə Ermənistana hücum etmir. SEPAH 45 000 əsgərlə dayanıb və Azərbaycan hücumu keçərsə, öz gücündən istifadə edə bilər. Korpus dərhal Zəngəzur, Dərələyəzi öz nəzarətinə götürərək İrəvana qədər çatdırlar. İran üçün Ermənistan Gürcüstandan, Qara dənizdən keçməklə AB-yə daxil olan yeganə quru yolu olaraq qalır. Ermənistanın güneyi Türkiyə və Azərbaycan tərəfindən alınarsa, o zaman İran türk dünyasının əhatəsində qalacaq, bundan sonra onun bir hissəsi İrandan qoparılaçaq. Ən pis ssenari isə budur: İran uğursuzluğa düşər olarsa, Türkiyə-Azərbaycan ordusu Ermənistan ərazisinə girecək, Suriya ordusunun başına gələnlər bizim ordunun başına gələcək (Ermənistan ordusu döyüşsüz təslim olacaq - red.)."

Xatırladaq ki, Azərbaycan dəfələrlə Ermənistanın

ərazisinə iddia etmədiyini, onun beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədlərini tanıdığını (Bakının sülh sazişi üçün təklif etdiyi 5 prinsipin biri ərazi bütövlüyü və suverenliyin qarşılıqlı tanınması haqqındır) bildirib. Zəngəzur dəhlizinin isə tarixi ədalət-sizlik nəticəsində (1920, noyabr) bölünmüş Azərbaycan xalqının halal haqqı olduğunu bəyan edib.

Başqa yandan, nə İranın ermənilərə görə Azərbaycan və Türkiyə, nə də Azərbaycanın İranla ermənilərə hərbi toqquşmaya getmək kimi bir lüksü, həvəsi yoxdur.

İran Zəngəzurda Ermənistanın deyil, yalnız öz maraqlarını qoruyacaq.

Axez.az xəbər verir ki, bu sözləri rusiyalı politoloq Modest Kolerov "Hraparak" a geniş müsahibəsində deyib.

O bildirib ki, Paşinyan İranın dostu deyil və heç vaxt olmayacaq: "Buna görə də İran Zəngəzurda nə Paşinyanı, nə də Ermənistanı deyil, özünü qoruyacaq. Nəzəri cəhətdən elə bir bənzətmə təsəvvür etmək olar ki, iranpərəst qüvvələr Suriyada olduğu kimi, Zəngəzurda da peyda ola bilər".

Kolerovun sözlərinə görə, məhz İranın sayəsində Azərbaycan və Türkiyə Zəngəzura girə bilmir: "Lakin Əsədin süqutu və Suriyanın terrorçuların nəzarətinə keçməsi İrana böyük

zərbə oldu və bu, bəzi regional və beynəlxalq oyunçularda İranın zəiflədiyi haqda təsəvvür yaratdı.

Zəngəzur Ermənistanın Axilles dabanıdır, zəif nöqtəsidir və yalnız İran bu məsələdə böyük rol oynaya, Zəngəzurun təhlükəsizliyinin qaranlı ola bilər".

Sabiq maliyyə naziri, siyasi və iqtisadi məsələlər üzrə şərhçi Fikrət Yusifov hesab edir ki, bütün bunlar növbəti erməni yalanından başqa heç nə deyil: "İran öncə illər uzununu böyük pul-lar xərcləyərək Yaxın Şərqdə yaratdığı proksiləri, bunun ardınca isə Suriya kimi bir dayağını itirdikdən sonra növbənin özünə çatdığını yaxşı anlayır. Belə bir durumda İranın Zəngəzur dəhlizi haqqında düşünməsi mükündürmü? Heç inandırıcı deyil!

Ancaq ermənilərin Suriya hakimiyyəti çökdükdən sonra keçirdikləri narahatlıq əsaslıdır. İran regionda Ermənistanı ən yaxından dəstəkləyən ölkələrdən biridir. Əgər İran Azərbaycan torpaqlarının 30 illik işğalı dövründə tam blokada vəziyyətinə düşmüş Ermənistan Mehri üzərindən nəfəslik verməsəydi, bu işğal da bu qədər davam etməzdi. Erməniləri bu durumdan fars-erməni qardaşlığı xilas etdi. Bu münaqişədə İran öz dindəşlərini - azərbaycanlıları deyil, xristian erməniləri dəstəklədi. Demə-

li, fars - molla rejimi üçün din də müqəddəs deyil, sadəcə bir alətdir. Belə olsaydı onlar bu münaqişədə əsasən şiə təriqətli dindəşlərinin yaşadığı Azərbaycanı dəstəkləməli idilər. Bunun əvəzində İran Ermənistanına verdiyi dəstəklə kifayətlənməyib öz şirkətləri vasitəsilə işğal altında olan yaşayış məntəqələrimizin talan edilməsində xüsusi fəallıq göstərmişdir.

Qərblə qarşıdurmada İranın məğlubiyyəti nəticə etibarilə regionda Suriya hadisələrindən sonra möv-

qeləri bir xeyli möhkəmlənmiş Türkiyəmizin siyasi çəkisini bir qədər də artıracaq. Bu isə o deməkdir ki, Rusiya ilə körpüləri yandırmış, Avropa tərəfindən istənilən səviyyədə qəbul edilməyən Ermənistan bölgədə dəstəksiz bir durumda qalacaq. Düşünürəm ki, o halda biz bir başqa Ermənistan, bir başqa erməni camiası görəcəyik. Yeni yaranacaq durumla barışmaq istəməyən erməni toplumu Ermənistanı tərk edib gedəcək, yerdə qalanlar isə erməni xislətinə xas olan ikiüzlülük, yaltaqlıq kimi alətlərdən istifadə edərək bu ərazilərdə yaşamağa çalışacaqlar.

Ona görə də Zəngəzur dəhlizinin açılmasında hər hansı bir problem olacağı gözlənilən deyil. Bu dəhliz dəfələrlə dediyimiz kimi, mütləq açılacaq..."

AMİP liderinin köməkçisi, siyasi şərhçi Əli Orucov isə qeyd etdi ki, bəzi erməni politoloqlarının, həmçinin dövlət rəsmilərinin guya Azərbaycanın Ermənistanı hücum edəcəyi barədə səsləndirdiyi iddialar cəfəngiyyatdır: "Ermənilər belə sərsəm fikirləri dövrüdə saxlamaqla həm Qərbin dəstəyini almağı düşünürlər, həm daxilə xof yaratmaq istəyirlər, həm də Azərbaycanı təcavüzkar kimi tanıtmaya çalışırlar. Azərbaycan ən yüksək səviyyədə dəfələrlə bəyan edib ki, Ermənistanın bir

Azərbaycan-NATO hərbi əməkdaşlığı müzakirə edilib

Azərbaycan-NATO hərbi əməkdaşlığı müzakirə edilib.

APA xəbər verir ki, bu barədə Müdafiə Nazirliyindən bildirilib.

Dekabrın 13-də müdafiə nazirinin birinci müavini - Azərbaycan Ordusunun Baş Qərargah rəisi general-polkovnik Kərim Vəliyev ölkəmizdə səfərdə olan NATO Müdafiə Kollecinin komandanı general-leytenant Maks Nielsenin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

Baş Qərargah rəisi Azərbaycan Ordusunda aparılan uğurlu islahatlar, Ordumuzun Vətən müharibəsində qazandığı qələbə və sonrakı dövrdə keçirilmiş hərbi əməliyyatlarda əldə olunmuş döyüş təcrübəsinin qoşunlarımızın hazırlığında tətbiqindən danışdı.

General-polkovnik K.Vəliyev ölkəmizin NATO ilə müxtəlif proqramlar çərçivəsində həyata keçirdiyi əməkdaşlığı yüksək qiymətləndirərək əlaqələrin bundan sonra da inkişaf etdirilməsinin vacibliyini qeyd edib.

Göstərilən qonaqpərvərliyə görə minnətdarlığını bildirən general-leytenant M.Nielsen Azərbaycana səfərindən məmnunluğunu ifadə edib. Qonaq NATO ilə tərəfdaşlıq çərçivəsində Azərbaycan Ordusunun hərbi qulluqçularının sülhməramlı missiyalarda və digər tədbirlərdə fəaliyyətini yüksək qiymətləndirib.

Görüşdə NATO ilə hərbi təhsil sahəsində əməkdaşlığın inkişaf perspektivləri və qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər müzakirə olunub.

qarış torpağında da gözü yoxdur və bu dövləti də təhdid etmir. Əksinə Bakı bəzi aktorların və İrəvanın təhrik və təxribatlarına baxmayaraq sülh təşəbbüslərini davam etdirir və Cənubi Qafqazda davamlı sabitliyə nail olmaq əzmkarlığını ortaya qoyub. İranın beynəlxalq sülhə ciddi təhlükə yaratmasının hansısa sübuta ehtiyac yoxdur. Tehranın davakar və qızıqsırdıcı fəaliyyəti ortadadır. Terror qruplaşmalarına dəstəyi də faktdır. İran 13 il qanlı Əsəd rejiminə hər cür dəstək verməklə Suriyanın bir dövlət kimi məhvini, xalqının isə ağılasığmaz məşəqqətlərə, iztirablara düşər olmasına, 5 milyon suriyalının öldürülməsinə şəriklik etdi. Bu müharibədə tək cəzə Əsəd məğlub olmadı, onunla birlikdə İran və Rusiya da məğlub edildi. Suriyada rejimə müxalif olan silahlı qüvvələrin Əsəd və İranın oradakı SEPAH-ını cəmi 10-15 günə darmadağın etməsi Tehran rejiminin də nə qədər zəif olduğunu ortaya qoydu. İran bu gün elə duruma salınıb ki, nəinki Zəngəzuru "qorumaq", hətta öz təhlükəsizliyini müdafiə etməkdən çəkinir. İran əməkdaşlıq xəttini tutarsa, bu inqisariyadan və gücdən ona zərər gəlməz".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Azərbaycan Asiyadan Avropaya və əksinə yükdaşımaların əhəmiyyətli hissəsinin öz ərazisindən həyata keçirilməsi üçün bütün mümkün imkanlardan yararlanmaq niyyətindədir. Rəsmi Bakı həm Şərq-Qərb, həm də Şimal-Cənub beynəlxalq nəqliyyat dəhlizi layihələrinin aktiv iştirakçısıdır.

Ölkədə tranzit yüklərin artan həcmələrinin ötürülməsi üçün müvafiq infrastrukturun potensialı getdikcə artırılır. Eyni zamanda dəhlizlərə cəlb olunacaq yük həcmələrinin artırılması üçün Asiya ölkələri ilə əlaqələr dərinləşdirilir, ikitərəfli və çoxtərəfli əməkdaşlıq platformalarında iştirak genişləndirilir. Bu baxımdan, Pakistanla əldə olunan razılaşma xüsusi əhəmiyyət daşıyır.

Artıq xəbər verdikimiz kimi, Azərbaycan və Pakistan yükdaşıma proseduru mümkün qədər sadələşdirmək üçün yeni nəqliyyat marşrutunun yaradılması barədə razılığa gəlib. Pakistan İslam Respublikasının Federal Vergi Xidmətinin qərarına əsasən, bundan sonra Azərbaycanla qeydiyyatda olan avtonəqliyyat vasitələri bu ölkəyə tranzit və ikitərəfli ticarət yüklərini gömrük yoxlamasından, rüsum və vergilərdən keçmədən daşıya biləcək. Bu, iki qardaş ölkə arasında 2024-cü ildə imzalanmış tranzit ticarət sazişi sayəsində mümkün olub. Yenilik Azərbaycanın Pakistanın Kəraçi, Məhəmməd bin Qasim və Qvadar limanları vasitəsilə idxal etdiyi yüklərə, eləcə də dövlətimizdən Pakistan limanları vasitəsilə üçüncü ölkələrə daşınan tranzit yüklərə aiddir. Təbii ki, sadələşdirilmiş rejim hər iki istiqamətdə işləyəcək və Pakistanın Azərbaycan limanlarına çıxarılan yüklərə, eləcə də Azərbaycandan keçməklə digər ölkələrə tranzit yüklərə şamil olunacaq.

Yada salmaq ki, 2024-cü ilin iyulunda Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Pakistan dövlət səfəri zamanı iki ölkə arasında bir sıra mühüm sənədlər, o cümlədən ticarət və yükdaşımaların sadələşdirilməsini nəzərdə tutan Tranzit və Preferensial Ticarət Sazişləri imzalanıb. Nəticə etibarilə Azərbaycandan Asiyaya yeni nəqliyyat dəhlizi Azərbaycan və Pakistan arasında ticarət dövryyəsinin artmasına töhfə verməklə yanaşı, Azərbaycan mallarının Pakistanın keçməklə digər Asiya ölkələrinə tranziti üçün əlverişli şərait yaradacaq. Öz növbəsində Pakistan və digər Asiya ölkələri Azərbaycana və onun vasitəsilə üçüncü ölkələrə tranzit yüklər daşıya biləcək.

Azərbaycanın Pakistanla əldə etdiyi razılaşma həm də ona görə əhəmiyyətlidir ki, Pakistan Çinin reallaşdırdığı "Bir Kəmər Bir Yol" layihəsinin ən mühüm həlqələrindən biridir. Bu layihə çərçivəsində Çin Pakistanın Qvadahar limanını idarəetməyə götürüb, iki ölkə arasında dəmiryol əlaqəsinin yaradılması üçün layihənin icrasına başlanılıb.

Azərbaycan yeni dəhliz açır - Bakının logistik önəmi artır

Aİ, Rusiya, Özbəkistan, Əfqanıstan, Pakistan, Hindistan və Cənub-Şərqi Asiya ölkələrini birləşdirəcək yeni nəqliyyat dəhlizinin tranzit potensialı ildə 20 milyon ton yük təşkil edir

Bundan əlavə, Pakistan Özbəkistanla birlikdə Transəfqanıstan dəmir yolu dəhlizi yaradılması layihəsini icra edir. 2021-ci ildə başlanılan layihə Özbəkistanın dəmiryol sisteminin Əfqanıstan üzərindən çəkilmək üçün yeni dəmiryolu vasitəsilə Pakistana birləşdirilməsini nəzərdə tutur. Layihənin dəyəri 5 milyard dollar həcmində qiymətləndirilir. Avropa İttifaqı, Rusiya, Özbəkistan, Əfqanıstan, Pakistan, Hindistan və Cənub-Şərqi Asiya ölkələrini birləşdirəcək yeni nəqliyyat dəhlizinin tranzit potensialı, ekspertlərin hesablamalarına görə, təxminən ildə 20 milyon ton yük təşkil edir.

Uzunluğu 600 km olan dəmir yolu Mərkəzi Asiya ölkələri üçün Pakistanın əsas dəniz limanlarına çıxış açacaq ki, bu da regional kommunikasiyaların və ticarətin inkişafına şərait yaradacaq. O Mərkəzi Asiyalı Pakistanın Kəraçi, Qvadar və Qasim limanları ilə birləşdirən ən sərfəli və ən qısa marşrutdur.

Özbəkistan prezidenti Şavkat Mirziyoyev bu layihənin xüsusi əhəmiyyətini qeyd edib: "Termiz-Məzari-Şərif-Kabil-Pişəver dəmir yolu bizim ümumi gələcəyimizdir. Bu marşrut tamamlandıqda biz Pakistanı Mərkəzi Asiya ilə birləşdirən ən yaxın, ən ucuz və təhlükəsiz dəhlizi ya-

ratmış olacağıq. Bu dəmir yolu bölgələrimizin görkəmini tamamilə dəyişəcək".

Əfqanıstan Talibanın hakimiyyətə gəlməsindən sonra bir müddət arxa plana keçirilən layihə 2022-ci ildən yenidən gündəmə gətirilib. Həmin ilin yanvarında Əfqanıstanın müvəqqəti hökuməti dəmir yolunun marşrutunu təsdiq edərək Özbəkistana Pakistan limanlarına çıxış imkanı verib. 2023-cü ildə isə layihənin praktiki icrasını sürətləndirmək üçün Daşkənddə Termiz - Məzari-Şərif - Kabil - Pişəver dəmir yolunun tikintisinin əlaqələndirilməsi üzrə layihə bürosu açılıb.

Özbəkistanın cənubundakı Termez şəhəri ilə Əfqanıstanın şimalındakı Məzari-Şərif şəhərini birləşdirən dəmir yolu 2011-ci ildən fəaliyyət göstərir. Onun vasitəsilə Özbəkistan indi ehtiyacı olan əfqanlara humanitar yardım çatdırır. Bu dəmir yolu Trans-Əfqan Dəmir Yolunun bir hissəsi olacaq. Əfqanıstan ərazisindən keçən dəmir yolunun tikintisi, son hesablamalara görə, 4,8 milyard dollara başa gələcək.

2024-cü ildə Özbəkistan hökuməti "Termiz-Məzari-Şərif-Kabil-Pişəver" Trans-Əfqan dəmir yolunun tikintisi layihəsinin həyata keçirilməsi istiqamətində fəaliyyətlərini aktivləşdirib. Özbəkistan layi-

həyə ərəb sərmayələrini cəlb etməyə çalışır, ötən ilin oktyabrında onun Qəter investitorları üçün təqdimatı keçirilib. Bundan əlavə, Daşkənd Avropa İttifaqının da layihəyə maraq göstərdiyini açıqlayıb. Bu ilin fevralında Avropa İttifaqının maliyyə strukturları Özbəkistan ərazisində nəqliyyat infrastrukturunun təkmilləşdirilməsinə 1,5 milyard avro vəsait ayırıblar. Brüssel Mərkəzi Asiya ölkələrinin hamısının Orta dəhliz layihəsində iştirakına nail olmağa çalışır. Burada həmçinin Mərkəzi Asiya üzərindən Asiyanın digər ölkələrinə, o cümlədən də Pakistana alternativ çıxışın təmin olunması məqsədi güdür.

Qeyd edək ki, Özbəkistan üzərindən dəmiryolu və avtomobil nəqliyyatı ilə Pakistana və həm də dünya okeanına çıxış əldə etmək Azərbaycan üçün vacib şərtlərdən biridir. Məlumdur ki, Azərbaycanın belə bir əlaqəni Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizi vasitəsilə İranın Çabahar limanı üzərindən yaratmaq imkanı da var. Hindistan hətta bu liman vasitəsilə Transəfqan dəmiryol xəttinə də qoşulmağı planlaşdırır və layihəyə maraq göstərirdi. Lakin ABŞ sanksiyaları bunun qarşısını almış oldu. İrana qarşı barışmaz mövqedə olan Donald Trampın yenidən ABŞ-da hakimiyyətə gəlişi ilə bu sahədə vəziyyətin daha da kəskin-

ləşəcəyi gözlənilir. Transəfqan dəmiryolu layihəsinin icrası Azərbaycan üçün həm də bu baxımdan vacibdir. Çünki İranın açar rolu oynadığı, daha çox Rusiyanın maraqlarına cavab verən Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizi layihəsinin icrasına ABŞ-ın imkan verəcəyi ciddi şübhə doğurmaqdadır. Hindistanın Vaşinqtondan gələn sanksiya xəbərdarlıqlarını qucaqladına vurub İran üzərindən dəhlizi inkişaf etdirəcəyi də həmçinin. Bu isə diqqətlərin Mərkəzi Asiyadan Xəzər dənizi vasitəsilə Azərbaycan üzərindən keçən marşruta yönələcəyi deməkdir.

Azərbaycan həmçinin Əfqanıstan üzərindən reallaşdırılan daha bir layihənin icrasında aktiv iştirak edir. Söhbət Lapis-Lazuli nəqliyyat marşrutundan gedir. Marşrutun yaradılmasına dair 2017-ci il noyabrın 15-də Əfqanıstan, Türkmənistan, Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə arasında Əfqanıstana dair VII regional iqtisadi əməkdaşlıq konfransında (RECCA - Regional Economic Cooperation Conference on Afghanistan) imzalanıb.

Bu sənədin reallaşdırılması regionun iqtisadi inteqrasiya səviyyəsini yüksəltməyə, ticarətin həcmi əhəmiyyətli dərəcədə artırmağa xidmət edir. Lapis-Lazuli beynəlxalq nəqliyyat dəhlizi həmin

marşrut üzrə yükdaşımaların həcmi artırmaq üçün yeni imkanlar yaradır.

Marşrutla ilk yüklər 2018-ci ildən daşınmağa başlayıb. Əfqanıstandakı məlum proseslər bu sahədə də işlərin ləngiməsinə səbəb olsa da, artıq Lapis-Lazuli marşrutunda daşımaların artırılması üçün taliban tərəfindən təşəbbüslər gəlməyə başlayıb.

Bu ilin oktyabrında Azərbaycanın Rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat naziri Rəşad Nəbiyev "Lapis-Lazuli" marşrutunun canlandırılması ilə bağlı məsələlərin müzakirəsi məqsədilə İstanbulda keçirilən tədbirdə iştirak edib. Tədbirdə marşrutun səmərəli fəaliyyəti üçün üzv dövlətlərdə infrastrukturun inkişafı ilə bağlı müvafiq işlərin görülməsi, ölkələr arasında məlumat mübadiləsinin aparılması, məşvərət qrupunun yaradılması və Fəaliyyət Planının hazırlanması müzakirə olub. Rəşad Nəbiyev Azərbaycanın beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərinin inkişafı istiqamətində beynəlxalq və regional əməkdaşlığa xüsusi önəm verdiyini vurğulayıb.

Nazir Türkiyəyə səfəri çərçivəsində Əfqanıstanın nəqliyyat və mülki aviasiya naziri Həmidullah Axundzadə ilə görüşüb. Görüşdə nəqliyyat sahəsində ikitərəfli və "Lapis-Lazuli" marşrutu üzrə çoxtərəfli əməkdaşlıq imkanları müzakirə edilib. Bu marşrut vasitəsilə Əfqanıstandan avtomobil daşımalarının həyata keçirilməsinin perspektivlərinə dair fikir mübadiləsi aparılıb.

Azərbaycan regional tranzit qovşağına çevrilmək üçün zəruri olan kompleks tədbirləri davam etdirir. Bu tədbirlər yalnız qısa və ortamüddətli deyil, həm də uzunmüddətli dövrə hesablanıb. Bu mənada Asiyadan gələcək yüklərin bir qisminin Ermənistandan keçəcək Zəngəzur dəhlizi ilə Naxçıvana, oradan isə Türkiyə və Avropaya daşınması planları xüsusi əhəmiyyətə malikdir. Ermənistanla sülh müqaviləsinin imzalanması bu dəhlizin işə salınması üçün əlverişli zəmin yaradacaq.

Azərbaycan həmçinin yüklərin bir qisminin İran üzərindən Naxçıvana, oradan Türkiyə və Avropaya daşınması layihəsinin icrası ilə məşğuldur. "Azərbaycan Dəmir Yolları" QSC-nin sədri Rövşən Rüstəmovun dediyinə görə, artıq İranlı həmkarları ilə Ağbənd-Salam-Məlik (Naxçıvan) dəmir yolu xətti üzrə ən uyğun marşrut xəttini, demək olar ki, razılaşdırıblar. Onun sözlərinə görə, hazırda Horadiz-Ağbənd dəmir yolu xəttinin tikintisi sürətlə davam etdirilir. Növbəti mərhələdə Naxçıvan dəmir yollarının yenidən qurulmasının detallı layihə sənədlərinin hazırlanması işləri aparılır. Rövşən Rüstəmov onu da bildirib ki, hazırda İran tərəfi ilə körpülərin yerləri və dəmir yolu xəttinin keçəcəyi marşrutla bağlı son danışıqlar aparılır.

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Müsavat"

Ermenistanın baş naziri Nikol Paşinyanın sülh oyunbazlığı davam edir. O, Azərbaycanla sülh müqaviləsi imzalamağa hazır olduğunu bildirsə də, bu yöndə əməli heç bir addım atmır və beynəlxalq birlikdə elə rəy yaratmağa çalışır ki, sülh sənədi ilə bağlı İrəvanlıq heç nə qalmayıb. Bu barədə o, dekabrın 12-də özünün Facebook səhifəsində yazıb.

Sitat: "Ermənistanın SSRİ-nin tərkibində mövcud olan sərhədlərdən imtina etməsi suverenlikdən və dövlətçilikdən imtina etməsi deməkdir". Paşinyanın sözlərinə görə, bu yanaşma Ermənistan üçün çox təhlükəlidir, çünki SSRİ-nin xəritələrindən imtina etmək dövlətçilikdən və müstəqillikdən əl çəkmək demək ola bilər: "Ona görə ki, biz Sovet Ermənistanı ərazisində müstəqillik əldə etmişik və beynəlxalq ictimaiyyət bizi belə tanıyır. Beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazimizə sədaqət təhlükəsizlik üçün vacibdir və bizim üçün buferdir". Baş nazir əlavə edib ki, əgər Ermənistan vətəndaşları özləri beynəlxalq

Paşinyanın "29.7 min"lik yalanları - müharibə qoxulu sülh oyunbazlığı

İrəvanın nala-mıxa bəyanatları davam edir: gah "real Ermənistan" haqda boğazdan yuxarı sözlər işlədir, gah referenduma getməkdən imtina edir

zaman Ermənistan Konstitusiyası Məhkəməsi keçmiş Dağlıq Qarabağı Ermənistan ərazisi sayan Müstəqillik Aktını və konstitusiyayı (preambula) əsas götürərək, Köçəryanın Qarabağda yaşadığı illəri Ermənistanda yaşayıbmış kimi şərh edərək (!), onu seçkiyə buraxmışdı.

Paşinyan isə bu məsələyə indiyədək heç bir etiraz bildirməyib - hərçənd bir-birləri ilə düşməndirlər. Ümumiyyətlə, o, özünü və xalqını daha nə qədər aldadacaq? Bu

Əməkdaşlıq Departamenti-nin rəhbəri Levon Ayyvazyan və Fransa Silahlı Qüvvələr Nazirliyinin nümayəndəsi Aleksandr Eskorsiya arasında strateji müdafiə məsələləri üzrə məsləhətləşmələr keçirilib. Cari ildə əməkdaşlığın yekunlarına yekun vurulub və 2025-ci il üçün ikitərəfli müdafiə əməkdaşlığı haqda proqram imzalanıb. Bütün bu təmaslar, Fransadan hərbi dəstək və Paşinyanın boşboğazlığı ondan xəbər verir ki, Azərbaycan sülh sənədinin

dəcə, özümüzə bağlı tələblər yerinə yetirilməlidir". Ekspert gələn il də sülh sazişinin imzalanmasını gözləmir, səbəb isə konstitusiyadır: "Hər iki paytaxt rəsmi açıqlamalar yayır ki, sülh mətnində iki bənd razılaşdırılmayıb, qalan müddəalar hazırdır. Amma məsələ mətnin tam razılaşdırılması deyil, konstitusiyadan ərazi iddialarını çıxarmaqdır. Yüz bənd razılaşdırılınsın, nə dəyişəcək? Ona görə də Ermənistan referendumu getməlidir, adını nə qoyursa-qoysun".

ABŞ Gürcüstanın rəsmilərinə viza sanksiyaları tətbiq etdi

Amerika Birləşmiş Ştatlarının Dövlət Departamenti ölkədə "demokratiyaya zərbə vurmaqda məsul olan" 20 Gürcüstan vətəndaşına viza məhdudiyyəti qoyub. Musavat.com xarici mediaya istinadla xəbər verir ki, siyahıya nazirlər, parlament üzvləri və təhlükəsizlik rəsmiləri daxil olub.

Bəyanatda deyilir ki, sanksiyalar 20 nəfərə, o cümlədən Gürcüstan hökumətinin nazirləri, parlament üzvləri, hüquq-mühafizə və təhlükəsizlik orqanlarının rəsmiləri, eləcə də fiziki şəxslərə şamil ediləcək. Siyahıya daxil olanların adları verilmir.

"Birləşmiş Ştatlar "Gürcü arzusu" partiyasının Gürcüstan vətəndaşlarına, o cümlədən etirazçılara, media mənsuqlarına, hüquq müdafiəçilərinə və müxalifət xadimlərinə qarşı davam edən qəddar və əsassız zorakılığını qətiyyətlə pisləyir. "Gürcü arzusu" Gürcüstan xalqının böyük əksəriyyətinin arzuladığı və Gürcüstan konstitusiyasında nəzərdə tutulan Gürcüstanın Avro-Atlantik gələcəyinə arxa çevirib", - Departamentin bəyanatında deyilir

Əlavə sanksiyaların hazırlandığı da açıqlanıb.

Gürcüstan parlamentinin spikeri, "Gürcü arzusu" partiyasının üzvü Şalva Papuaşvili prezident Co Baydenin hakimiyyətdən gedən administrasiyasının sanksiyalarını mənəsisiz adlandırıb.

"Bu, seçkiləri uduzmuş administrasiyadır, onların mandatı başa çatır. Buna baxmayaraq, onlar Amerika xalqının Gürcüstan kimi mühüm tərəfdaşla münasibətlərini korlayırlar. Bu, sizi düşündürür", - Papuaşvili jurnalistlərə bildirib.

Gürcüstanda baş nazir İrakli Kobaxidzenin ölkenin 2028-ci ilin sonuna qədər Avropa İttifaqına üzvlüklə bağlı danışıqlardan imtina etdiyini elan etməsindən sonra başlayan kütləvi etirazlar noyabrın 28-dən davam edir. Polis etirazları sərt şəkildə dağıtır; 500-ə qədər adam saxlanılıb.

ABŞ Dövlət Departamenti noyabrın sonunda hakim "Gürcü arzusu" partiyasının "müxtəlif antidemokratik hərəketləri" səbəbindən Gürcüstanla strateji tərəfdaşlığı dayandırdığını elan edib.

□ Musavat.com

xalq səviyyədə tanınmış ərazilərimizi tanıdırlarsa, o zaman başqalarına da onu tanımaq imkanı verirlər...

Kəsəsi, yenə qulağa xoş gələn, boğazdan yuxarı sözlər. Sual yaranır: o zaman Paşinyan niyə 7 ildir Ermənistan konstitusiyasını SSRİ dövründəki əraziyə - 29.7 min kv km-lik "real Ermənistan"a uyğunlaşdırmır? İki gün qabaq isə o, yenə Ermənistan konstitusiyasında heç bir ölkəyə ərazi iddiasının olmadığını söyləmişdi. Halbuki Xocalı hərbi canisi Robert Köçəryan məhz hazırkı konstitusiyaya əsasən 10 il (1998-2008) Ermənistan prezidenti olub. Məsələ ondadır ki, prezident "seçiləndə" Köçəryan Azərbaycan vətəndaşı idi. Namizədliyinin qeydə alınması üçün Ermənistan vətəndaşlığı daşması, üstəlik, azı 10 il orada yaşaması tələb olunurdu. Təbii ki, bunların heç biri yox idi. Məhz o

hələ ermənilərin guya ən mötədil, pragmatik rəhbəridir. Belə çıxır, 2025-də də sülh müqaviləsi olmayacaq? İstənilən sülhün alternativisi isə əlbəttə ki, müharibədir. Bu xüsusda rəsmi Bakı İrəvanı bir daha xəbərdar edib. Prezidentin köməkçisi Hikmət Hacıyev dekabrın 12-də bildirib ki, Ermənistan işğalçı və təcavüzkar dövlətdir, bu baxımdan onun silahlandırılması mütləq məsuliyyət məsələsidir. H.Hacıyev qeyd edib ki, Ermənistanın silahlanması onun arxasında dayanan qüvvə Fransadır, lakin silahlar ona təkə Fransa tərəfindən verilmir (Söhbət həm də Hindistan gedir - red.): "Biz təəssüf edirik ki, Fransa beynəlxalq hüquqa zidd olaraq Ermənistanın hərbişədmə proqramında iştirak edir".

Söz düşmüşkən, dekabrın 10-da İrəvanda Ermənistan Müdafiə Nazirliyinin Müdafiə Siyasəti və Beynəlxalq

imzalanması ilə bağlı siyasi-diplomatik təzyiqləri gücləndirməlidir.

Siyasi ekspert Fuad Əliyevin qəzetimizə dediyinə görə, Paşinyanın təklif etdiyi sülh variantı ərazi iddialarını saxlamaq şərti çərçivəsindədir. Ekspert belə bir versiyayı qeyri-mümkün sayır və İrəvanın vaxt uzatması kimi qiymətləndirir: "Ermənistan sülh müqaviləsinin bu şərtlər altında imzalanması hazır deyil. Paşinyan daxili etirazlardan çəkinir və sülh mətninin növbəti kapitulyasiya aktı kimi dəyərləndirilməsindən qorxur. Bu da erməni cəmiyyətini ayağa qaldıra bilər. Bu proseslə yanaşı Makron da ona dikte edir ki, sənədə qol çəkməsin. Fransa Ermənistanın sülh sənədində məğlub kimi görünməsinə istəmir. Hərçənd, burada bərabər hüquqlu bir anlaşmadan söhbət gedir. Azərbaycan Ermənistanı heç nəyə məcbur eləmir və bu ölkəyə qarşı ərazi iddiaları yoxdur, sa-

Siyasi şərhçi Məhəmməd Əsədullazadə hesab edir ki, Ermənistan baş naziri "Müstəqillik Bəyannaməsi"ni dəyişməsə, Azərbaycana qarşı ərazi iddiaları qanunvericilik bazasında qalaraq sülh bağlamaqdan yayınarsa, Zəngəzur dəhlizini açmayacağısa, siyasi proseslər əleyhinə işləyəcək. Onun fikrincə, Ermənistan baş naziri Azərbaycan və Türkiyə ilə normalaşma prosesinə getməyəcəksə, onu Suriyadakı vəziyyət gözləyə bilər: "Paşinyanın Parisdə Makron və Trampa boy verib, şəkil çəkərək, mesaj verməsi heç də onun arxayın olmasına gətirib çıxarmayacaq. Paşinyanı onlar xilas etməyəcək. Bəşər Əsəd də Putin və Xəmeiney ilə şəkil çəkərək, "əzələ nümayiş" etdirdi. Nəticəsi göz qabağındadır". Ekspert hesab edir ki, Ermənistan geosiyasi reallıqları düzgün qiymətləndirməmə, silahlan-

mayaya davam edəcəksə, bu ölkənin dövlətçiliyi sual altındadır. "Rusiya artıq regional dövlət statusunu itirir. İran da zəiflədi. ABŞ-da Trampın prezidentliyinə az müddət qalır. Ermənistan regional gücdən beynəlxalq gücə çevrilən Yaxın Şərqi

və Cənubi Qafqazın siyasi nizamını şəkilləndirən Türkiyənin şərtlərini qəbul etməyəcəksə, bataqlıq girdabına girəcək və növbəti mərhələdə Azərbaycan Zəngəzura girməli olacaq".

□ Emil SALAMOĞLU,
"Yeni Müsavat"

Qərb qonşumuz Gürcüstanda 26 oktyabr parlament seçkilərindən sonra müxalifətin hakimiyyəti devirmək cəhdləri səngimir. Əlbəttə ki, pərdəarxasındakı əsas rejissorun - Qərbin diktəsi ilə. İnqilab ssenarisinin baş icraçısı rolunda isə Fransa vətəndaşlığı olan prezident Salome Zurabişvilidir.

Zurabişvilinin səlahiyyəti dekabrın 16-da bitəcək. Bu gün - dekabrın 14-də isə Gürcüstanda yeni prezident seçilməlidir. Növbəti beş il üçün dövlət başçısını 300 nəfərdən ibarət Seçicilər Kollegiyası müəyyənləşdirəcək. Lakin müxalifət və Zurabişvilinin nəticəni tanımayacağına bildirib.

"Qeyri-legitim parlamentin prezident seçmək səlahiyyəti yoxdur, Salome Zurabişvili Gürcüstanın prezidenti, Müdafiə Qüvvələrinin ali baş komandanı və xarici münasibətlərdə ali nümayəndəsi qalır".

Bu barədə Gürcüstanın müxalif birliklərinin qəbul etdikləri birgə bəyanatda deyilir. Sənəddə "yeni və ədalətli seçkilər siyasi böhrandan yeganə çıxış yolu" kimi göstərilir.

Maraqlıdır ki, bu arada Gürcüstan mətbuatı baş naziri İrakli Kobaxidzenin öz vəzifəsini tərk etməyə hazırlaşdığını iddia edib. Məlumat görə, hakim "Gürcü arzusu" partiyasının təsisçisi və fəxri sədri Bidzina İvanişvili artıq qərar verib. İvanişvilinin

Gürcüstanın Qərbə qarşı qurtuluş savaşı - kritik gün, son həmlə

də prezident məhdud səlahiyyətlərə malikdir. Düşünürəm ki, Zurabişvili son həmlə olaraq əhalini küçələrə çıxarmaq üçün gedəcək. Bu da vətəndaşı olduğu Fransanın həmləsidir. Yəni, Paris və Makron hakimiyyəti siyasi şahmat taxtasında "at"ları geri çəkərək "son fil həmləsi" edəcək. Bu da Qərbin Tiflisdəki son intihar həmləsi deməkdir. Yəni, bu vaxta qədərki etirazlar heç nəyi dəyişməyibse, deməli, bundan sonra da hər hansı bir dəyişiklik baş verməyəcək. Artıq gürcü elitası öz yolunu müəyyənləşdirib. Gürcülər Kreml xəttini götürürlər. Məsələ odur ki, onlar buna sadəcə məcburdurlar.

Abxaziya və Cənubi Osetiya kimi problemləri var. Gürcüstan Qərb yolunu tutsa, hər iki ərazidən birdəfəlik imtina etmək məcburiyyətində qalacaqdı ki, bu da şimal-qərb qonşumuzun suverenliyinə ciddi təhdiddir. Bir sözlə, "Gürcü arzusu" büt-

güc mübarizəsinin bir göstəricisidir: "Qərbin Gürcüstanın daxili siyasətinə müdaxilə cəhdləri yeni deyil və bu müdaxilələrin məqsədi ölkənin strateji mövqeyindən istifadə edərək Rusiya qarşı mövqe tutmaqdır. Salome Zurabişvilinin möv-

qədləri geri addım kimi qiymətləndirilməməlidir. Ümid edirik ki, Gürcüstandakı bu böhran tezliklə öz həllini tapacaq".

Siyasi analitik Asif Nərimanlı: "Gürcü arzusu" partiyası vaxtı ilə prezident postuna namizədliyini irəli sür-

Politoloq: "Qərbin cəhdləri boşa çıxacaq, dövlət çevrilişi olmayacaq"

Son günlər Gürcüstanda etiraz aksiyası adı altında baş verənlər əslində hibrid müharibədir. APA xəbər verir ki, bu barədə gruzinform.ru (saqinform.ge) portalının direktoru, politoloq Arno Xıdırbeqişvili bildirib.

Onun sözlərinə görə, "bu müharibənin arxasında Qərb dövlətləri və onların əlində alətə çevrilmiş Prezident Salome Zurabişvili, radikal müxalifət partiyaları və QHT-lər dayanır".

Xıdırbeqişvili deyib ki, Salome Zurabivili Qərbin dəstəyinə arxayındır: "Prezident Qərb dövlətlərindən və Baltikyanı ölkələrdən siyasi sığınacaq istəyib. Baltik ölkələri artıq Zurabişviliyə siyasi sığınacaq vəd ediblər. Buna arxayın olan Zurabişvili və onun tərəfdarları Gürcüstanda vəziyyəti daha da gərginləşdirməyə çalışırlar".

Xıdırbeqişvili vurğulayıb ki, "Qərb dövlətləri, eləcə də onların əlində oynunaçaq çevrilmiş Ukrayna Prezidenti Volodimir Zelinskiyə cəhdləri boşa çıxacaq, Gürcüstanda dövlət çevrilişi olmayacaq".

"Xarici agentlərin arzuları reallaşmayacaq, Gürcüstanda sabitlik bərpa olunacaq və ölkə demokratik yolla inkişaf edəcək", - politoloq əlavə edib.

Sona Əliyeva: "16 dekabrda gürcülər "Qərbin son iliyini" də vuracaq və..."
Kamran Məmmədli: "Gürcüstandakı bu böhran tezliklə öz həllini tapacaq"
Asif Nərimanlı: "İvanişvili Kobaxidzeni Avropa ilə razılaşmaya "qurban" verir"

Makronla telefon danışığının da Kobaxidzenin istefasını sürətləndirəcəyi qeyd olunub.

Qonşu ölkədə nə baş verir, İvanişvili Qərbə qarşı son həmləyəmi hazırlaşır? Elə isə keçiddə "atlar" niyə dəyişdirilir?

Sabiq deputat, siyasi təhlilçi Sona Əliyeva "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Gürcüstandakı prezident seçkiləri Qərbin Tiflisdəki son çırpınılarıdır: "16 dekabrda gürcülər "Qərbin son iliyi"ni də vuracaq və beləliklə, Gürcüstanın siyasi tarixində yeni mərhələ başlayacaq. Salome Zurabişvili dəftəri artıq qonşu ölkədə qapanır. Hətta Gürcüstanın xanım prezidenti hakimiyyətdən getmək istəmədiyini, dirənmiş göstərəcəyini söyləsə də mövcud qanunvericiliyə əsasən heç nə edə bilməyəcək. Çünki Gürcüstan qanunvericiliyin-

tün imkanlarını səfərbər edərək indiki mərhələdən Gürcüstanı itkisiz çıxarmaq istəyir. Salome Zurabişvilinin yerinə kimin seçilməsi də bir o qədər önəmli olmayacaq. Çünki Gürcüstanda əsas söz hökumət başçısıdır, dövlət başçıları qismən simvolik səlahiyyət sahibidirlər. Amma bununla belə, Qərb Gürcüstandan yenə də əl çəkməyəcək. Buranı qarışdırmaq üçün qollarını çırmalayacaq. Ola bilər ki, yaxın günlərdə Qərb yeni iğtişaş planları ilə Gürcüstanda gündəmə gəlsin. Hətta təraqların gerçəkləşməsi də mümkündür. Düşünürəm ki, bu halda belə Tiflisin siyasi iradəsinə təsir göstərmək mümkün olmayacaq".

Ağ Partiya başqanının müavini, siyasi şərhçi Kamran Məmmədlinin fikrincə, Gürcüstanda baş verən hadisələr regionda geosiyasi

qeyi və müxalifətin seçkiləri qeyri-legitim elan etməsi, Qərbin Gürcüstan siyasətinə təsirini artırmağa yönəlmiş bir addımdır. Bu cür cəhdlər, əsasən, Qərbin dəstəyi ilə baş verən "rəngli inqilablar" ssenarisini xatırladır. Lakin baş nazir İrakli Kobaxidzenin istefa ehtimalları və Bidzina İvanişvilinin bu gedişatı etirazları zəiflətmək və siyasi böhranı azaltmaq məqsədi dayışır. Hesab edirəm ki, bu gediş doğrudur və Gürcüstan hakimiyyəti bu gedişlə qərbin təzyiqlərinə baxmayaraq, ölkənin daxili və xarici siyasətində balans qorumağa çalışır. Onun Makronla apardığı danışıqlar və Kobaxidzenin vəzifədən ayrılma ehtimalları bu böhranı bitirmək və yeni mərhələyə keçmək niyyəti daşıyır. Bəzən böhran zamanı hakimiyyətlərin belə siyasi ge-

düyü Zurabişvili ilə yollarını ayırır və mövcud vəziyyətdə müxalifətin dirənmiş göstərməsinə baxmayaraq, buna nail olacaqlar. Prezidenti ilk dəfə Seçicilər Kollegiyasının seçməsi də hakimiyyətin əlini gücləndirir, çünki hakim partiyanın Kollegiyada üstünlüyü var, hətta müxalifət boykot edəcəyi təqdirdə belə, yenə də yetərsay təmin ediləcək. Fikrimcə, Zurabişvilinin yola salınması Qərblə də razılaşdırılıb, Makronla İvanişvilinin son telefon danışığı buna dəlilətdir. Gürcüstanda hakimiyyəti seçkilər yolu ilə dəyişə bilmədilər, eyni zamanda, etiraz aksiyaları ilə də nəticə əldə etmək mümkün görünür. Bu halda Avropa Gürcüstanda, həm də bütövlükdə Cənubi Qafqazda tam itirməmək üçün "Gürcü arzusu" ilə anlaşılmaya getdiyi görünür. Ko-

baxidzenin istefaya göndəriləcəyi xəbərləri bu kontekstdə təsadüfi deyil. Belə demək mümkündürsə, İvanişvili Kobaxidzeni Avropa ilə razılaşmaya "qurban" verir. Bu, Kobaxidzenin tamamilə "vurulması", yaxud komandanadan uzaqlaşdırılmasıdır. "geriyə çəkilməsi"dir. Qaribaşvili ilə də eyni ssenari baş vermişdi. Qaribaşvili çıxışları ilə Qərbi sərt tənqid edirdi, "xarici agentlər haqqında" qanunun qəbulu prosesində onun istefaya göndərilməsi

Gürcüstan hakimiyyətinin Qərbə "jesti", "əməkdaşlıq qapıları tam bağlanmayıb" mesajı idi. Kobaxidze üzərindən də eyni mesaj verilib, o da bu prosesdə Qərbə qarşı sərt tənqidlərin aparıcısı rolunda çıxış edirdi. İstisna deyil ki, Zurabişvilinin oyundan çıxarılması, Qərblə - söhbət xüsusilə Avropa İttifaqından gedir - müəyyən razılaşma qarşılığında Kobaxidze "qurban" verilir".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

61 illik Əsəd rejimi, nəhayət, tarixin zibilliyinə atıldı. Qalır indi Rusiyaya qaçan Bəşər Əsədin layiq olduğu cəzaya çatdırılması. Bunu həm də Azərbaycanla qarşı haqsızlıqlar diktə edir.

Bəllidir ki, Əsəd rejimi erməni işğalı dövründə İranın satelliiti kimi daim Ermənistanı müdafiə edib, beynəlxalq miqyasda onun mövqeyini dəstəkləyib. Türkiyəyə qarşı saxta "soyqırımını" belə tanıyıb. Ermənistanın iqtidarı-müxalifətli, cəmiyyətli diltor olmasının bir səbəbi də bu.

O da məlumdur ki, Azərbaycan indiyədək Suriyada (Dəməşqdə) səfirlik açmayıb. Azərbaycan XİN-in iki gün öncə Suriyadakı yeni durumla bağlı yaydığı açıqlamada deyilir: "Suriyada Bəşər Əl-Əsəd rejiminin çökməsindən sonra ölkədə sülhün və sabitliyin bərpa olunması və vətəndaş qarşıdurmasına son qoyulması mütləq dərəcədə vacibdir. Azərbaycan Respublikası Suriyanın ərazi bütövlüyü və suverenliyinə dəstəyini bir daha ifadə edir və Suriya xalqının iradəsinə uyğun şəkildə, habelə ölkədaxili siyasi dialoq vasitəsilə məsələlərin həllini tapacağına ümidvar olduğunu bildirir.

Azərbaycan Respublikası qardaş Türkiyə Respublikası və digər həmfikir tərəfdaşlarla birlikdə Suriya xalqının üzleşdiyi humanitar problemlərin aradan qaldırılmasına töhfə verməyə hazırdır. Eyni zamanda, Azərbaycan Respublikasının Suriyada səfirliyinin mövcud olmamasına baxmayaraq, Suriyada Azərbaycan vətəndaşlarının sa-

Azərbaycan Suriyada səfirlik açacaq - əsas şərt

Bu ölkədə yeni normal hakimiyyətin qurulmasından sonra...

ynının və yerinin müəyyən edilməsi istiqamətində iş aparılır...Azərbaycan Suriyada vəziyyət sabitləşəndən sonra Azərbaycanla Suriya arasında ikitərəfli münasibətlərin bərpa olunacağına, əməkdaşlığın qarşılıqlı dostluq və tərəfdaşlıq prinsipi əsasında inkişaf edəcəyinə ümidvardır".

Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi Hikmət Hacıyev isə srağagün jurnalistlərə açıqlamasında deyib ki, Əsəd rejiminin çökməsindən sonra Azərbaycan ümid edir ki, Suriyada sabitlik bərpa olunacaq və iki ölkə arasında normal münasibətlər formalaşacaq, dostluq münasibətləri zəminində ikitərəfli əlaqələr inkişaf edəcək. "Suriyadakı əvvəlki rejim bir sıra beynəlxalq təşkilatlarda Azərbaycanla problem yaradır, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü ilə əlaqədar məsələlərdə qeyd-şərtlə çıxış edirdi. Hətta İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı çərçivəsində islam həmrəyliyinə ziddi xarakter daşıyan açıqlamalar olurdu".

Rəsmi Bakı Suriyada yeni hökumət dövründə səfirlik açacaq mı? Əsas şərtimiz nədir? Bu, nə qədər zaman ala bilər?

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri Çingiz Qənizadə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, hələlik Suriyada keçid hökuməti formalaşmış. Yaxın zamanlarda seçkilər keçiriləcək. Biz istəyirik ki, bu seçkilər xalqın iradəsinə əks etdirməsin və nəhayət, demokratik bir şəraitdə keçirilsin, xalqın iradəsinə uyğun legitim hakimiyyət formalaşsın: "Suriyada Bəşər Əsəd hakimiyyəti Azərbaycana qarşı qərəzli mövqedə olub, beynəlxalq təşkilatlarda Azərbaycan maraqları əleyhinə mövqe ortaya qoyub və işğalçı Ermənistanla daim dəstək verib. Bu baxımdan hesab edirəm ki, Əsədin diktatura hakimiyyətindən sonra Suriyanın başına keçəcək yeni hakimiyyət Əsədin buraxdığı səhvləri təkrarlamayacaq və Azərbaycanla Suriya arasında normal münasibətlər formalaşacaq. Təbii ki, bundan sonra Azərbaycan Suriya-

da öz səfirliyini açmaqda maraqlı olacaq. Yəqin ki, Suriya da Azərbaycanda səfirlik açmaq istəyəcək. Hesab edirəm ki, Suriyada Əsədlərin dövrü bitdi və bu ölkədə qarşıda çiçəklənən dövr başlayacaq. Bu, Azərbaycanın həmin ölkədə səfirliyinin açılmasına və əlaqələrin yaxşılaşdırılmasına gətirib çıxaracaq. Hələlik buna zaman lazımdır. Suriyada vəziyyət aydınlaşmayınca orada səfirlik açmaq məsələsindən danışmaq tez olardı".

Ədalət Partiyasının sədr müavini, siyasi şərhçi Mütəlim Rəhimli isə bildirdi ki, Azərbaycan Suriyada baş verən hadisələrə daha həssaslıqla yanaşır. Çünki Azərbaycan uzun müddət suverenliyinin pozulması problemindən əziyyət çəkib. Buna görə də bizim üçün

prioritet məsələ Suriyanın ərazi bütövlüyüdür. Hazırda ölkədə hakimiyyətin otürülməsi prosesi gedir. Lakin bu hakimiyyət ölkənin bütün ərazilərinə nəzarət edə bilmir. Faktiki olaraq Suriya bu gün ən azı üç hissəyə bölünüb: "Yeni hökuməti kifayət qədər ağır missiya gözləyir. Biz Suriyanın ərazi bütövlüyünü dəstəklədiyimizə görə yeni yaranan hökumətlə əməkdaşlıq edə və hətta səfirlik də açmaqla bəzən razılığa gələ bilərik. Amma bu heç nəyi dəyişməyəcək. Səfirliyin yaxın zamanlarda açılması gözlənilir. Azərbaycan Yaxın Şərqdə baş verən proseslərə təsir etmək imkanına malik deyil. Həm də bizim bu geosiyasi qarşıdurmada birbaşa iştirakımız arzuolunan deyil. Ona görə də Azərbaycan Suriya məsələsində Türkiyə ilə birgə və uzlaşdırılmış hərəkət

etməlidir. Türkiyənin Suriya siyasətini müdafiə etməli və ona dəstək göstərməlidir. Türkiyənin Suriyadakı səfirliyi bizim də maraqlarımızın müdafiəçisi kimi çıxış edə bilər. Belə bir praktika indiyədək olub və özünü doğruldub".

Qeyd edək ki, Türkiyənin xarici işlər naziri Hakan Fidan və ABŞ dövlət katibi Antoni Blinken Suriya ilə bağlı bəzi məsələlər üzrə razılığa gələ bilərlər.

Ankarada keçirilən görüşdə tərəflər Suriyada sabitliyin ən qısa zamanda təmin edilməsinin, PKK-nın orada hökmranlığının qarşısının alınmasının prioritet olduğunu vurğulayıblar.

Görüşdə eləcə də Suriyadakı sabitliyin həlli yolları müzakirə edilib.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Əsədi Miloşeviçin taleyi gözləyir? - Azərbaycanlı ekspertlərdən ilginclər

Çingiz Qənizadə: "Rusiya onu mühakimə olunması üçün Suriya xalqına verməyəcək"

Suriya diktatoru, yüz minlərlə günahsız soydaşının qətlinə bəis olan Bəşər Əsəd qaçıb Rusiyada sığınacaq ala bildi. İndi əsas suallardan biri, yeni hökumətin onu geri tələb edib-etməyəcəyi və Əsədin oğurladığı qanunsuz sərvətlərin taleyi ilə bağlıdır.

"Devrilmiş Bəşər Əsədin gələcək taleyi əvvəlcədən müəyyəndir. Vladimir Putinin dəvəti ilə Əsəd Moskvaya uçdu. Düşünürəm ki, bu, onun müvəqqəti durumudur. Beynəlxalq hüquqa görə, o, təqib olunacaq və günün birində mühakimə ediləcək. Bu, illər çəkə, yaxud daha tez baş verə bilər. Amma Əsəd Rusiya ərazisində olsa belə, ədalət mühakiməsindən yayına bilməyəcək".

Bunu Türkiyədə yaşayan tanınmış azərbaycanlı politoloq Toğrul İsmayıl Minval.az-a deyib.

Rusiya xarici işlər naziri-

nin müavini Sergey Ryabkov isə NBC telekanalına müsahibəsində Bəşər Əsədin Rusiyada təhlükəsizlikdə olduğunu söyləyib.

Onun sözlərinə görə, Rusiya konvensiyaların və ya Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin tərəfi (üzvü) deyil. Ryabkov bunu "Moskvanın Bəşər Əsəd mühakimə olunacağı təqdirdə ekstradisiya edib-etməyəcəyi" ilə bağlı sualı cavablandırarkən deyib.

Əsəd Rusiya vətəndaşlığı alacaq mı? Tutaq ki, yeni hökumət Suriyada Rusiya hərbi bazaları əvəzinə B.Əsədi tələb etsə, onda necə, Moskva onu verəmi? Yaxud Serbiya diktatoru Slobadan Miloşeviç kimi BMT-nin Ədalət Məhkəməsinə təhvil verilməsi mümkün mü? Rusiya vətəndaşlığı onu cəzadan nə dərəcədə siqortalaya bilər? Toğrul İsmayılın gözləntisi

nə qədər əsaslıdır?

Bəzi ekspertlər qeyd edir ki, əgər Bəşər Əsəd Rusiya vətəndaşlığı alarsa, bu, onun beynəlxalq hüquq qarşısında mühakimə olunmasına müəyyən qədər maneə yarada bilər. Çünki Rusiya Konstitusiyasına görə, Rusiya vətəndaşlarının xarici ölkələrə ekstradisiyası qadağandır. Bu, Əsədə müəyyən hüquqi müdafiə təmin edər, lakin beynəlxalq təzyiqin artması və siyasi vəziyyət dəyişərsə, bu, yetərsiz qala bilər.

Suriyada yeni hökumətin Əsədi geri tələb etməsi məsələsinə gəldikdə isə, ehtimal olunur ki, yeni hökumət Rusiyaya qarşı sərt mövqe tutarsa, Əsədin ekstradisiyası məsələsi gündəmə gələ bilər. Rusiya üçün strateji maraqları - xüsusilə Suriyadakı hərbi bazaları - qorumaq prioritet olacaq. Əsədin geri veril-

məsi bu maraqların təhlükəyə düşməsi ilə əlaqələndirilərsə, Moskva onu təslim etməyə ehtiyat edə bilər.

Yeni, beynəlxalq ictimaiyyət Rusiyaya qarşı kifayət qədər güclü təzyiq göstərə bilər, bu, Əsədin mühakimə olunması məsələsində irəliləyiş yarada bilər. Lakin indiki şəraitdə, Rusiya üçün Əsədi təslim etmək böyük strateji və siyasi risklər daşıyır.

Mövzu ilə bağlı Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri, hüquq üzrə fəlsəfə doktoru Çingiz Qənizadə "Yeni Müsavat"a danışdı:

"Həm Bəşər Əsəd, həm də atası Hafiz Əsəd dövründə onlar hakimiyyəti idarə edən vaxtlarda ölkə əhalisinə qarşı saysız-hesabsız cinayətlər törədiblər. Yüz minlərlə insan mühakimə olunub, ölkədən didərgin düşüb, həbsxanalara salınıb,

hüquqları pozulub və eyni zamanda Suriyanın sərvəti Suriya vətəndaşları arasında bölünməyə ehtiyat edə bilər. Bu ailə, onun yaxın qohum-əqrəbləri tərəfindən mənimsənilib. Və məlumatlara görə, Bəşər Əsəd Rusiyaya qaçarkən milyardlarla vəsaiti çıxarmağa nail olub. Və yenə də görürük ki, seçim Suriyadır. Buna qədər bir neçə ölkələrin diktatorları son anda Rusiyaya üst tutublar. Amma onların heç birini demək olar ki, Rusiya sonradan ölkələrinə təhvil verməyib. Doğrudur, söhbət gedir ki, Suriyada Rusiya bazaları, donanması var və onların qalması, saxlanılması təqdirdə razılaşma əsasında Bəşər Əsədin Suriyaya təhvil verilməsi mümkündür. Amma mən hesab edirəm ki, bu mümkün deyil. Çox güman ki, Suriyanın ye-

ni hökuməti öz ərazisində Rusiya hərbi bazalarının qalmasında maraqlı olmayacaq və bu baxımdan yavaş-yavaş o bazalar çıxarılacaq. Rusiya da birmənalı olaraq, Bəşər Əsədi yeni hökumətə və yaxud ədalətli mühakimə olunması üçün Suriya xalqına verməyəcək, bu mümkün deyil.

Bəzi politoloqların fikrinə hörmətlə yanaşıram, amma mənim gördüyüm, hiss etdiyim budur ki, Bəşər Əsəd Suriyaya təhvil verilməyəcək.

Digər tərəfdən, Rusiya bir çox beynəlxalq hüququn tərəfdaşı deyil. Buna görə də beynəlxalq məhkəmələr tərəfindən Bəşər Əsədin həbs edilməsi ilə bağlı orderi verilsə belə, Rusiya bunu icra etməyəcək".

□ **Xəlilə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

“Ali təhsil müəssisələrimizin reyting nəticələrini qaldıra bilmək üçün universitetlərin tədqiqat qurumları ilə birlikdə işini təşkil etmək lazımdır”. Bu barədə elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev iki gün öncə “Elm və Ali Təhsilin Beynəlmilləşməsi” forumunda çıxışı zamanı deyib.

“Universitetlərin reytinglərinin formalaşmasında ali təhsil müəssisəsinin reputasiyası, işəgötürənlərin universitet haqqında fikirləri, tədqiqat komponentinin həcmi, müəllim və tələbə sayı, xarici tələbə və müəllim sayı kimi indikatorlar nəzərə alınır. Bizdə bütün indikatorlar üzrə müsbət dinamika olsa da, tədqiqat komponenti bizi hələ də narahat edən məsələdir. Elmi tədqiqatlar aparılır, amma perəkəndə şəkildədir. Tədqiqat aparən alim hansısa universiteti təmsil etməlidir. Bunu təşkil edə bilsək, universitetlərimizin reytingi artacaq”, - deyə nazir bildirib.

Nazir həmçinin qeyd edib ki, universitetlərin sayı çox, aparılan tədqiqat sayı isə azdır: “Buna görə də universitetlərin tədqiqat qurumları ilə birlikdə işini təşkil etmək lazımdır. Ölkədə elmin inkişafı naminə mütləq bu dəyişikliyi etməliyik. Bunu edə bilsək, təxminən 15-20 il ərzində universitetlərimiz beynəlxalq reytinglərdə üst cərgələrdə olacaq”.

Bəs nazir fikirlərində nə qədər haqlıdır?

Təhsil ekspertləri qeyd edib ki, elmi tədqiqatların perəkəndə olması universitetlərin reytingini aşağı salan əsas faktorlardan biridir. Bu problemi həll etmək üçün universitetlər daxilində fəaliyyət göstərən tədqiqat mərkəzlərinin sayı ar-

tırılmalı və onların maliyyələşdirilməsi üçün əlavə resurslar ayrılmalıdır. Tədqiqatçılar yalnız öz adı ilə deyil, müəyyən bir universiteti təmsil etməklə fəaliyyət göstərməlidir. Bu, həmin universitetin tədqiqat məhsuldarlığını artıracaq.

Həmçinin beynəlxalq reytinglərdə ön sıralarda olmaq üçün universitetlər aşağıdakı indikatorlarda irəliləyiş əldə etməlidir:

- Universitetlər sənaye ilə birgə layihələr həyata keçirməli və işəgötürənlərin müsbət fikirlərini qazanmalıdır.

- Xarici tələbə və müəllimlərin cəlb edilməsi üçün beynəlxalq proqramlar və tərəfdaşlıqlar genişləndirilməlidir.

- Müasir elmi məqalələrin nüfuzlu beynəlxalq bazalarda yayımlanması əsas hədəf olmalıdır.

Nazir qeyd edib ki, universitetlərin sayı çox, lakin tədqiqat sayı azdır. Ekspertlər bunun həlli üçün aşağıdakıları təklif edirlər:

- Kiçik və zəif universitetlər daha böyük və güclü universitetlərə birləşdirilə bilər. Bu, həm resursların daha səmərəli istifadəsini təmin edir, həm də daha güclü tədqiqat mərkəzlərinin yaranmasına şərait yaradır.

- Hər bir universitetin müəyyən ixtisas və ya sahəyə fokuslanması onların spesifik sahələrdə nüfuz qazanmasını asanlaşdıracaq.

Universitetlərimizi ilk yüzlüyə necə salaq - reyting problemi...

Ekspert: “Elmin gənccləşməsi üçün ciddi addımlar atılmalı, elmə əlavə vəsait ayrılmalıdır”

Ekspertlər həmçinin hesab edib ki, tədqiqatlara ayrılan dövlət vəsaiti artırılmalı, eyni zamanda özəl sektor da bu prosesə cəlb edilməlidir.

Təhsil eksperti Vüsal Kərimli mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a danışib. Ekspert nazirin fikirləri ilə razılaşdığını deyib:

“Nazir Emin Əmrullayev bu məsələdə haqlıdır. Bunun

səbəbi ondan ibarətdir ki, beynəlxalq reytinglərdə irəliləmək üçün elmi tədqiqatların beynəlxalq baza olan elmetrik bazalar, məsələn, Scopus və ya Web of Science bazalarında məqalələrin çap edilməsi və onlara veriləcək istinadlar, eləcə də onların sənayeyə təsiri məsələləri mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Son illərdə AMEA-nın

xeyli sayda institutu Elm və Təhsil Nazirliyinin tabeliyinə keçdi və bunun nəticəsində bir neçə universitet həmin elmi təşkilatlarla müqavilələr imzaladı. Bu əməkdaşlıq çərçivəsində həmin tədqiqat mərkəzlərinin məqalələri, eyni zamanda universitetlərin elmi bazasına daxil edildi.

Bəli, müqayisə edəndə görürük ki, dünyanın əksər

aparıcı universitetlərinin tərkibində yalnız təhsil deyil, eyni zamanda elmi araşdırma mərkəzlərinin sayı da kifayət qədər çoxdur. Onlar birbaşa tədqiqat institutları ilə əməkdaşlıq edirlər. Bu baxımdan hesab edərim ki, nazir Emin Əmrullayev bu məsələdə haqlıdır. Lakin bu məsələnin icrası öz-özlüyündə böyük və mürəkkəb bir proses kimi görünür. Çünki əgər biz bu tipli işlərə başlamaq istəyiriksə, rasionallaşma və optimallaşma mövzularından danışmaq məcburiyyətində qalacağıq. Bir çox tədqiqatçı, dırnaqarası alimlərin proseslərdən uzaqlaşdırılması gündəmə gələcək. Bununla yanaşı, elmin gənccləşməsi üçün ciddi addımlar atılmalı, elmə əlavə vəsait ayrılmalıdır. Bundan başqa, düşünürəm ki, özəl sektorun da dəstəyi bu proses üçün mütləq şəkildə lazımlı olacaqdır.”

□ **Xalidə GƏRAY,**
“Yeni Müsavat”

Məşhurları Azərbaycana gətirək, gətirməyək... - fərqli rəylər

“Bu, yaxşı işdir, lakin əndazədən kənara çıxmaq olmaz”

Xəbər verildiyi kimi, futbol üzrə dünya çempionu, səkkiz dəfə “Qızıl top” mükafatını qazanmış Lionel Messi, həmçinin dünya ulduzları Luis Suares, Serxio Buskets və Jordi Alba iki gün öncə Azərbaycanda olublar. Onların ölkəmizə gəlişi müzakirələrə yol açıb.

Bir çoxlarını məşhur futbolçuların Bakıya gəliş səbəbi düşündürür. İdman jurnalisti Natiq Muxtarlı “globalinfo”-ya Messi və digər məşhurların Azərbaycana gəlməsinin futbol heç bir aidiyyətinin olmadığını bildirib.

Onun fikrincə, dünya ulduzlarının ölkəmizə gətirilməsi kimlərsə PR kampaniyasıdır: “Bu səfər Azərbaycana nə verdi? Əminliklə demək olar ki, heç nə! Bəs nə aparır? Külli miqdarda vəsait. Bu məşhurlar Bakıya ödənişsiz gəlməyib. Messinin hər saati yox, dəqiqəsi belə puldur. Messi hər paylaşımına görə milyonlar alır. O, Azərbaycanla bağlı paylaşım edəcəksə, bunu da pulla edəcək”.

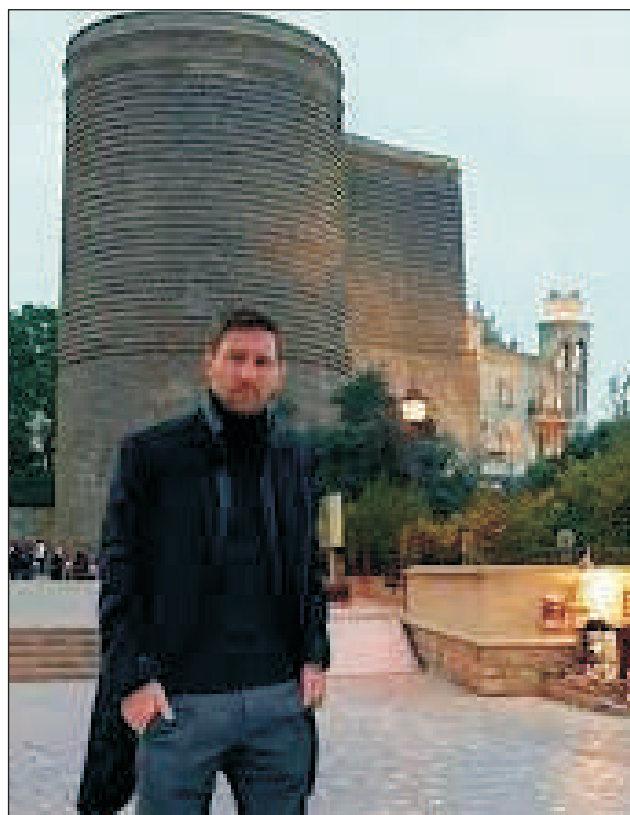
N.Muxtarlıya görə, Messini bir gün Azərbaycana gətirmək üçün ən az 2-3 milyon avro ödəməlisiniz: “Üstəlik digər məşhurlar da onunla gə-

lib. Onların səfər xərcləri, qonaqlara veriləcək bahalı hədiyyələr və ödəniləcək sənəballı məbləğ... Təsəvvür edirsiniz söhbət hansı rəqəmdən gedir? Azərbaycanın rayonlarında futbol infrastrukturunu dağılmış vəziyyətdədir. Adnan Əhmədov isə Messi və dostlarına milyonlar verib, onları Azərbaycana gətirir ki, özünü reklam etsin. Vəssalam! Messinin səfərinin Azərbaycana gətirdiyi “xeyir” budur. Ölkənin daha 5-6 milyon valyutası kimlərə verildi”.

Əcnəbi məşhurların, sənətçilərin, idmançıların hansı hallarda Azərbaycana gətirilməsi məqbuldur? Bunun mil-lətə, idmanımıza, mədəniyyətimizə, incəsənətimizə, elmi-mizə hansısa faydası var?

Kinorejissor Əbdül Mahmudov deyir ki, idman sahəsi böyük təbliğat vasitəsidir.

“Messini şəxsi müstəvidə

dəvət edəblər gəlib. İdman sahəsi böyük bir təbliğat sahəsidir. Buna görə sağ ol demək lazımdır. Lakin, bu vəziyyətdən çıxış deyil. Biz də ciddi təbliğatla məşğul ol-

malıyıq. Bu gün dünyanın ən dəhşətli olanı artıq siyasi, iqtisadi silah deyil. İdeoloji təzyiq, təbliğat hamısını üstələyib. Biz isə bununla Messi, musiqi səviyyəsində məşğul

oluruq. Hansısa müğənnini xaricdən gətirib oxudub, əl çalıb, yola salırıq. Bu da bizim təbliğat sayılır. Afrikanın qara-qara gədələrini gətirib mənasız yerə gəzdirib, müsahibə götürürük. Bu da Azərbaycanı tanımaq sayılır. Buna şapalaqla üz qı-zartmaq deyirlər”.

Ağ Partiyasının sədri Tural Abbaslı isə bildirir ki, ayrı-ayrı dövlətlər təbliğat vasitəsi kimi tanınmışları ölkəyə gətirirlər. Bu metod çoxdan var.

“Dövlətin tanınması, turizm potensialının artırılması üçün dünya səviyyəli məşhurları dəvət edirlər. Bu nümunə var və normal qəbul olunur. Adnan bəyin şəxsi pulları hesabına Messinin ölkəmizə gətirilməsinin heç bir ziyanı yoxdur. Əksinə, təbliğat baxımından çox önəmlidir. Adnan bəyin belə əlaqələri və tanışlıqları nəhayət ki istədiyimiz yerə gəlib çatdı. Məsələn, İspaniyada oturub kofe içib, şəkil paylaşmaqdan sonra Azərbaycana gətirib, ölkəmizin Qarabağ məsələsi ilə bağlı dünyada tanınmış insan kimi mövqə qoymasında önəmli rolu var. Qarabağ müharibəsi ərəfəsində ermənilər ABŞ-nin bir çox tanınmışlarına Qarabağla bağlı öz xeyirlərinə paylaşımlar etdirmişdi-

lər. Bunun da müəyyən qədər yeri ictimaiyyətə təsiri olur. Bu baxımdan xeyirlidir. Dövlət də müəyyən zamanda bu addımlardan istifadə etməlidir. Bu şərtlə ki, çəkilən xərc əldə olunan dividendlə bərabər olsun”.

Rejissor Ramiz Həsənoğlu isə bildirir ki, tanınmış şəxslərin ölkəmizə gətirilməsi yaxşı işdir, lakin əndazədən kənara çıxmaq olmaz.

“Sənət adamlarının, futbolçuların ölkəmizə gətirilməsi müsbət haldır. Lakin onları çox da şişirtmək olmaz. Heç şübhəsiz ki, bu səfərlərin təbliğat baxımından böyük əhəmiyyəti var. Amma ölçü hissinə itirmək lazımdır.

Azərbaycanı həqiqətən seven insanlar, sənətçilər ölkəmizə gətirilməlidirlər. O adamlara bizim qapımız açıqdır, xoş gəlirlər. Burada bir söz deyib, başqa yerdə tamam ayrı cür hərəkət edən tanınmışların Azərbaycanda işi yoxdur. Hər halda onları dəvət edən adamlar ağılı başında olan adamlardır. Bilirlər ki, kimi dəvət edirlər. Sadəcə olaraq hər kəsə layiq olduğu qədər, öz yükünə görə qiymət vermək və qarşılamaq lazımdır”.

□ **Sahənə Rəhimli**
Musavat.com

ABŞ Ukrayna üçün Lend-Lizi ləğv edir - 1938 nümunəsi təkrarlansa...

Siyasi şərhçi: "Qarşılıqlı sövdələşmələr Ukrayna böhranının ilk günlərindən etibarən başlayıb"

ABŞ-ın 2025-ci il üçün hərbi büdcəsindən Kiyevə Lend-Liz (Lease) əsasında silah tədarükü ilə bağlı bənd çıxarılıb. Büdcə layihəsi daha əvvəl ABŞ Konqresinin Nümayəndələr Palatası tərəfindən təsdiqlənmişdi. Bu barədə Ukraynanın Vaşinqtondakı səfiri Oksana Markarova məlumat verib.

"ABŞ Nümayəndələr Palatası 2025-ci il Milli Müdafiə Səlahiyyəti Aktını (NDAA) qəbul etdi. Qeyd edək ki, bu il Senat tərəfindən təsdiq edilmiş NDAA qanun layihəsində Ukraynada demokratiyanı qorumaq üçün Lend-Lease qanununun qüvvədə olma müddətini uzatmaq üçün müddəalar var idi. Ukraynanın ABŞ-dakı səfirliyi bunu fəal dəstəklədi, lakin Nümayəndələr Palatasının təsdiq etdiyi qanun layihəsində (2025-ci il üçün - red.) belə bir müddəə yoxdur. Müvafiq müddəə qanun layihəsinin birləşdirilmiş mətninə daxil edilməyib", - səfir Facebook-da yazıb. Lend-Lizin ləğvi Ukrayna üçün hansı anlama gəlir? Slovakiyanın baş naziri Robert Fiko isə Braziliyanın "Folha de S.Paulo" qəzetinə müsahibəsində bildirib ki, Qərb Ukraynanı uğursuzluğundan sonra qurban verəcək və o zaman ölkə 1938-ci ildə Çexoslovakiya kimi parçalana bilər. "Vaxt gələcək ki, Qərb deyəcək: "Yaxşı, alınmadı, o zaman biz Ukraynanı qurban verərik". 1938-ci ildə Çexoslovakiyanın qurban verildiyi Münhen müqaviləsinə baxın. Qorxuram

ki, Ukrayna ilə də oxşar hadisə baş verə bilər", - Fiko bildiri. Onun sözlərinə görə, Ukrayna öz ərazisinin üçdə birini itirə bilər, qalan ərazilərdə isə xarici qoşunlar olacaq. Fiko hesab edir ki, bu ssenari Ukrayna üçün xoşbəxtlik olmayacaq, əksinə, Qərb tərəfdəşləri tərəfindən "xəyanət" sayılacaq. Ukrayna Baş nazirinin Avropa və Avro-Atlantika inteqrasiyası üzrə müavini Olqa Stefanişina isə bildirib ki, Ukrayna xarici qoşunların ölkəyə yerləşdirilməsi məsələsini müzakirə etməyə hazırdır...

Doğrudanmı Qərb Ukraynaya xəyanət edəcək və ya artıq edib?

Siyasi şərhçi Heydər Oğuz "Yeni Müsavat"a deyib ki, Rusiya ilə ABŞ bir-biri ilə düşmən olsalar da, bəzi vasitəçilərin köməkliyi ilə müxtəlif mövzularda müzakirələr aparır və qarşılıqlı güzəştlərə gedə bilirlər: "Yadınızdadırsa, hələ bu ilin aprel ayında Musavat.com-a verdiyim açıqlamada mümkün sövdələşmə ehtimalını şərh edərək demişdim: "İsrailin Suriyadakı İran səfirliyinə hücumu zamanı bölgədəki rus hava hücumundan müdafiə sistemləri söndürülmüş və Suriyanın hava sərhədlərini pozan İsrail təyyarələrinə məlum əməliyyatı keçirmək fürsəti yaratmışdı. Üstəlik, bu, yalnız indi baş verən hadisə deyil. İsrail hərbi təyyarələri dəfələrlə bənzər əməliyyatlar keçirib və hər dəfə Rusi-

yənin eyni passivliyi müşahidə olunub. Səbəbə gəlincə, mənəcə, bunu bir amillə izah etmək mümkündür. İsrail özünün ABŞ-dakı lobbisinin imkanlarından istifadə edərək Konqresin Rusiyaya qarşı ölümcül qərarlar almasını əngəlləmək qarşılığında Moskva ilə müəyyən anlaşma əldə edib. Son zamanlar Ukraynaya 60 milyard dollarlıq silah yardımının Konqresdə ilişib qalmasının əsas səbəbi bu ola bilər. Yəhudi lobbisinin bu "rüşvəti"nin qarşılığını isə belə görünür ki, Moskva İranı qurban verməklə ödəmək niyyətindədir". Yeni mənim görüşümə görə, Ukrayna savaşı ilə Suriya məsələsi bir-biri ilə sıx əlaqədirlər. Hətta deyərdim ki, bu qarşılıqlı sövdələşmələr Ukrayna böhranının ilk günlərindən etibarən başlayıb. Bilirsiniz ki, 2014-cü ilin fevral ayının 20-də Rusiya Ukraynanın bəzi ərazilərini, o cümlədən Krim'i işğal etdikdən 1 il 9 ay sonra Suriyaya hərbi müdaxilə etdi. Fikrimcə, Suriyaya hərbi müdaxilənin bir neçə səbəblərindən biri də sövdələşmə imkanı qazanmaq idi. Çünki Rusiya yaxşı başa düşürdü ki, ABŞ-a bağlı qüvvələr Suriyanı ələ keçirib körfəz ölkələrinin enerji resurslarının Qərbə nəqli üçün yeni dəhliz yaratmaq istəyirlər. Bu isə Qərb dövlətlərinin rus qazından və neftindən rahatlıqla imtina etməsinə yol açar bi-

lərdi. Fikrimcə, Rusiyanın Suriyaya girməsinin əsas səbəblərindən biri də bu idi - Qərbə uzanan alternativ enerji marşrutunun qarşısını kəsmək. 2015-ci ilin sentyabr ayında başlayan bu hərbi müdaxilə nəticəsində Rusiya artıq Dəməşqə girmək ərəfəsində olan Suriya müxalifətini İdlibə qədər geri püskürtməyi bacarmışdı. ABŞ da buna cavab olaraq, rəqibinə növbəti zərbəni Ukraynadan vurmaq yolunu tutdu. 2019-cı ildə Ukraynanı NATO üzv etməyə çalışan Zelenskini dəstəkləyərək hakimiyyətə gətirdi. Beləcə, Rusiyanı 2022-ci ilin fevralında Ukraynaya növbəti hücumuna keçməyə vadar etdi. ABŞ da bundan faydalana-raq həm Ukraynanı dəstəkləyərək Rusiyanın işğal həmləsinin qarşısını aldı, həm də Avropa ilə Rusiya arasındakı bütün nəqliyyat-kommunikasiya əlaqələrini bağladı. Beləcə, Rusiyanın Avropaya enerji mənbələri satmaq imkanları ortadan qalxmış oldu. Nəticədə İsrail lobbisinə möhtac hala gətirilən Rusiya Ukraynanı əldə saxlamaq bahasına ən yaxın müttəfiqi İranı və Suriyanı hərraca çıxardı. Son zamanlar İsrailin bu iki ölkənin hərbi bazalarına hücumlarına göz yuman Rusiya Suriya müxaliflərinin yenidən hərəkətə keçməsinə də laqeyd qaldı. Zənnimcə, bu, təsadüfi deyil. Onsuz da Avropaya qaz və neft nəqlini dayandıran Rusiyanın Suriya üzərindən alternativ enerji kəmərləri çəkilməsinə də ciddi etirazı qalmayıb. Əksinə, bu iddiasından geri çəkilərək Ukraynanı əldə saxlamağa və mümkün- sə, Avropanın enerji təchizatında rol almağa, müəyyən güzəştlər qoparmağa çalışır. Bunun üçün isə İsrail lobbisi vasitəsilə ABŞ-la sövdələşmələrə girir".

Heydər Oğuzun fikrincə, yəhudi lobbisinə bağlılığı şübhə doğurmayan, hətta öz komandasının mühüm qismini sionistlərdən seçən Trampın son seçki təşviqa-

olub".

Ukraynanın 1938-ci ildə Çexoslovakiya kimi parçalanma ehtimalına gəlincə, Heydər Oğuzun fikrincə, nə yazıq ki, bu barədə ideyalar həqiqətən də ciddi müzakirə edilir: "Ukraynanı bu taledən yalnız Avropa dövlətlərinin birgə səyi xilas edə bilər. Avropanın bu potensiala sahib bir neçə ölkəsi var - Böyük Britaniya, Fransa, Almaniya, İtaliya və Polşa. Bu ölkələr gözəl başa düşürlər ki, Rusiya Ukraynada öz istəyinə nail olarsa, iştahası daha da böyüyəcək. Eynilə II Dünya müharibəsində Almaniyanın etdiyi kimi, digər Avropa ölkələrinə qarşı iddialara düşəcək. Ən azı, Baltikyanı dövlətlər və Polşa, həmçinin Rumıniya, Moldova kimi ölkələr onun ilk qurbanlarına çevrilə bilər. Ar- dınca isə digər Danimarka, Avstriya, Macarıstan və s. kimi Orta Avropa ölkələri gələ bilər. Odur ki, Rusiyanın təsiri altına düşmək istəməyən Avropa ölkələrinin Ukraynanı dəstəkləməyə davam etmələri, hətta bu ölkəyə hərbi qüvvə göndərmələri mümkündür. Amma Avropanın böyük dövlətləri də ciddi hökumət və maliyyə böhranı ilə üz-üzədirlər. Bu böhranı bir kənara qoyaraq özlərini riskə atarlarmı? Bu, mübahisəli məsələdir".

□ **Elşən MƏMMƏDƏLİYEV,**
Musavat.com

Bəzi marşrutların hərəkət sxemi dəyişdirilir, yeni marşrut xətti istifadəyə verilir

Azərbaycan Yerüstü Nəqliyyat Agentliyi (AYNA) tərəfindən 15 dekabr tarixindən 4 sayda müntəzəm avtobus marşrutunun hərəkət sxeminə dəyişiklik ediləcəkdir.

AYNA-dan "APA-Economics"ə verilən məlumata görə, dəyişikliyə əsasən, 35 nömrəli avtobusların hərəkəti Suraxanı rayonunun mərkəzinə, 44 nömrəli avtobusların hərəkəti Suraxanı rayonunun Elxan Həsənov küçəsinə, 88A nömrəli avtobusların hərəkəti "Bakı Ağ Şəhər" in Mərkəzi Bulvar küçəsinə, 120E nömrəli avtobusların hərəkəti isə Afiyaddin Cəlilov küçəsindən keçməklə təşkil edilib.

Eyni zamanda, sənişin tələbatına uyğun olaraq yeni marşrutların yaradılması istiqamətində də təhlillər aparılıb. Vətəndaşların çoxsaylı müraciətləri nəzərə alınaraq, 20 nömrəli müntəzəm avtobus marşrutu fəaliyyətə başlayacaq. Yeni marşrut xətti Qaraçuxur və Yeni Güneşli qəsəbələri, Mərkəzi Bank və Azərbaycan Tibb Universitetini əlaqələndirəcək.

Elan:

Tovuz rayonu Dondar Quşçu kəndi XDS tərəfindən Hüseynov Məzahir Vəkil oğlunun adına 16.01.1987-ci ildə verilmiş 4 AZ-1 seriyalı 298925 nömrəli nikah haqqında şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

MUSAVAT

Son səhifə

N 227 (8600) 14 dekabr 2024

Disləri yumaqla Altsheymer xəstəliyi arasında əlaqə müəyyən edildi

"Ağız boşluğu gigiyenası qaydalarına riayət edilməməsi bir çox xəstəliklərin, o cümlədən erektil disfunksiya, ikinci tip şəkərli diabet və hətta Altsheymer xəstəliyinin inkişafına səbəb ola bilər".

Oxu.Az-ın "The Times" nəşrinə istinadla verdiyi məlumata görə, bu barədə "Alzheimer's Research UK" demensiya tədqiqatları xeyriyyə təşkilatı xəbərdarlıq edib.

Bildirilir ki, diş eti xəstəliyinə səbəb olan bakteriyalar beyinə daxil ola və neyronları məhv edə bilər, bu isə demensiya ilə nəticələnir.

"Bu mikroorqanizmlər, həmçinin ürək-damar sisteminə zərər verir. Onlar qan damarlarının genişlənməsini çətinləşdirən dağıdıcı fermentlər ifraz edir. Mütəxəssislər çoxdan ağızdakı iltihabla ağır xəstəliklərin inkişafı arasında əlaqə müəyyən ediblər".

Alimlər həmçinin ağız boşluğu xəstəlikləri ilə kolorektal xərçəng arasında əlaqə aşkar ediblər.

Materialda qeyd olunur ki, təhlükəli xəstəliklərin inkişaf riskini azaltmaq üçün ağız boşluğuna müntəzəm və düzgün qulluq etmək lazımdır. Ənənəvi diş fırçası ilə yanaşı, elektrik fırçası, dil təmizləyicisi və diş ipi də istifadə etmək vacibdir. Mütəxəssislər həmçinin diş qulluğu zamanı natrium lauril sulfat (SLS) tərkibli pasta-lardan çəkinməyi tövsiyə edirlər.

Bundan əlavə, diş və diş ətəklərinin sağlamlığı üçün kifayət qədər su içmək vacibdir - bu, selikli qişaların qurumasının qarşısını alır.

Bu şəxslər kakao içməməlidirlər - xəbərdarlıq

Üç yaşdan kiçik uşaqlar üçün kakao tövsiyə edilmir. Bu barədə "RIA Novosti"yə Rusiya paytaxtının səhiyyə departamentinin baş dietoloqu Antonina Starodubova məlumat verib. Həkim qeyd edib ki, hamilə və laktasiya edən qadınların da tərkibində kakao olan qidaların istehlakını məhdudlaşdırması daha yaxşıdır.

"Məktəbəqədər və ibtidai xil edə bilərlər", - Starodubov məkəb yaşlı uşaqlar, əks və deyib. göstərişlər olmadıqda, kakao Onun sözlərinə görə, kakao içməsi tərkib hissələrinə da-

Əldə telefonla qida qəbulu təhlükəlidir

İstər böyük, istər uşaq əldə və ya masada telefonla üz-üzə qida qəbul etmək orqanizm üçün təhlükəlidir. Nutrisoloq Olqa Titova yemək zamanı telefonla ünsiyyəti qəti qadağan edir.

"Yemək zamanı əllər təmiz olmalıdır. Əlləri yuduqdan sonra onu telefona vurdunuzsa, artıq cihazda olan mikroblar əlinizə keçir. Bu zaman qidanın çirklənməsi baş verir. Eləcə də telefona baxa-baxa yemək doymaq signalının vaxtında beyinə çatmasının qarşısını alır, bu isə orqanizmi yükləyir, həzm prosesini pozur. Smartfonların səthində çox sayda zərərli bakteriyalar toplanır, bu da qida zəhərlənməsinə və mədə-bağırsaq xəstəliklərinə səbəb ola bilər.

Tədqiqatlar göstərib ki, telefonu gün ərzində ən çirklə yerlərə qoyub götürürük və sonra onu təmizləmədən masaya aparır, uşağa verir, əlimizi vurub o əllərlə boşqaba, çörəyə toxunuruq.

Hətta telefonla yemək yedikdə yeməyin dadı, keyfiyyəti belə dəyişir. Ona görə də fiziki, emosional sağlamlıq üçün telefon yemək masasında olmamalıdır. Yemək prosesi tam rahat və aydın beyinlə icra olunmalıdır", - Titova qeyd edib.

görə fərdi dozumsuzluq halında istifadəsi qadağandır.

Kanadada 15 min nəfər evtanaziyayı seçib

2023-cü ildə Kanadada 15 300 nəfər evtanaziya (sağalmaz xəstəlikdən əziyyət çəkən insanları həyatdan məhrum etmək - red.) xidmətindən istifadə edib ki, bu da ölkədəki ölümlərin 4,7%-ni təşkil edib.

Bu barədə ölkənin Səhiyyə Nazirliyinin hesabatında bildirilir. Qeyd olunur ki, evtanaziyaya müraciət edənlərin demək olar ki, hamısının (96%) təbii yolla öləcəyi proqnozlaşdırılıb. Qalan 4% uzunmüddətli xroniki xəstəlik səbəbiylə ölmək üçün tibbi yardımından istifadə edib, lakin onların təbii ölümü qaçılmaz olmayıb. Həyatına son qoymaq üçün köməyə müraciət edənlərin orta yaşı 77, ən çox rast gəlinən xəstəlik isə xərçəng olub.

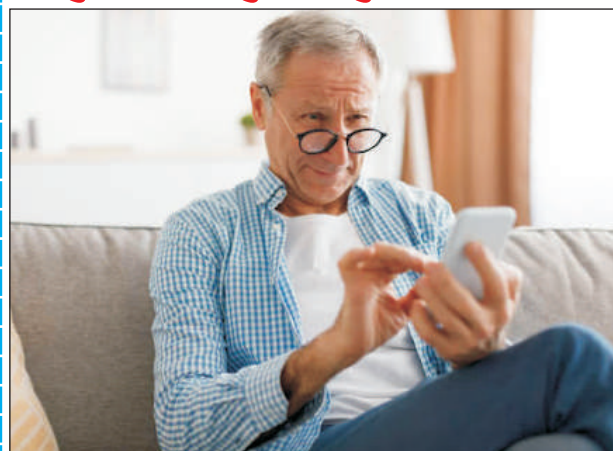
Evtanaziyadan istifadə edənlərin təxminən 96%-i Kanada əhalisinin 70%-ni təşkil edən ağdərililər kimi müəyyən edilib. Bu qeyri-bərabərsizliyin nədən qaynaqlandığı hələ də aydın deyil.

Xatırladaq ki, Kanada 2016-cı ildə evtanaziyayı qanuniləşdirib və o vaxtdan bu xidmət getdikcə populyarlaşır.

Bunları bilirsinizmi?

- * Hər il Yer üzünə ildırımla 10 milyon ton azot gətirilir.;
- * Təxminən Yer kürəsinin 70% -i su ilə örtülüdür. Bundan yalnız 1%-i içməli su kimi yararlıdır;
- * Televiziya ilə ilk hava proqnozu 11 noyabr 1936-cı ildə İngiltərədə verilib;
- * 1 damla neft 25 litr suyu yararsız hala salır;
- * Orta ölçülü aysberqin çəkisi təxminən 20 milyon tondur;
- * Burnu silərkən oradakı təzyiq orta hesabla 8800 paskal olur;
- * Sufka ərzində insanın ayağının həcmi 8 faiz dəyişə bilər;
- * Dünyada birinci əcəxana Bağdadda açılıb;
- * İnsan beyni 20 milyard sinir hüceyrələrindən təşkil olunub və gündə 96 milyon bit informasiya yadda saxlaya bilir. İnsan ölərkən təqribən 150 trilyon bit məlumat xatırlayır;
- * İlk metro stansiya 1860-cı ildə Londonda açılıb;
- * Ürəyin işləməsini yazan ilk elektrokardiografiya cihazını 1903-cü ildə Willem Einthoven icad edib;
- * Hərbi salamı sol əllə vermək bütün dünyada qadağandır;
- * İndiyə qədər 1 aprel zarafatlarından 1000-ə qədər adam dünyasını dəyişib;
- * Hər gün hava yollarından təqribən 10 milyon adam istifadə edir;
- * Kəpənlər dadı ayaqları ilə hiss edir;
- * Fil fullana bilməyən yeganə məməlidir.

50 yaşdan yuxarı kişilər üçün şad xəbər

Sosial media və internetin uşaqlar və gənclərin psixi sağlamlığına mənfi təsir göstərə biləcəyini iddia edən çoxsaylı tədqiqatlar mövcuddur. Bununla belə, son araşdırmalar internetin 50 yaşdan yuxarı insanlar üçün əks təsir göstərdiyini də ortaya qoyub.

Publika.az "The Independent" nəşrinə istinadən xəbər verir ki, elmi jurnallardan biri olan "Nature Human Behaviour"da dərc olunan tədqiqatın nəticələrinə əsasən, internetdən istifadənin 50 yaşdan yuxarı insanların həyat keyfiyyətini artırdığı və depressiya simptomlarını azaltdığı müşahidə edilib. Bu genişmiqyaslı tədqiqat çərçivəsində 23 ölkədən 87 min 559 nəfərin 6 il ərzində internet istifadəsi verdişləri izlənilib. Tədqiqatda iştirak edən şəxslərin internetdən istifadə tezliyi və istifadənin məqsədi araşdırılıb. İnternetdən istifadəyə yalnız sosial şəbəkələrdə vaxt keçirmək deyil, eyni zamanda, məlumat axtarmaq, elektron poçt göndərmək, onlayn alış-veriş etmək kimi fəaliyyətlər də daxil edilib.

Bu nəticələr həftədə bir dəfədən az internetə daxil olan iştirakçılar üçün də keçərlidir. Bundan başqa, ABŞ, Böyük Britaniya və Çin kimi ölkələrdə internetdən daha tez-tez istifadə edən iştirakçılarda psixi sağlamlığı göstəricilərinin daha yüksək olduğu qeydə alınıb.

Tədqiqatın həmmüəllifi Qingpeng Zhang bu nəticələri belə izah edir: "Bu faydaların ölkələr arasında uyğunluq göstərməsi, internetin psixi sağlamlığını yaxşılaşdırmaq üçün global səviyyədə təsirli vasitə olma potensialını nümayiş etdirir".

Tədqiqat göstərib ki, 65 yaşdan yuxarı, tənha yaşayan və sosial əlaqələri zəif olan şəxslər internetin müsbət təsirlərindən daha çox faydalanırlar. Bu şəxslər internet vasitəsilə sosial əlaqələr qurur, dostları və ailə üzvləri ilə ünsiyyətdə olur, yeni bacarıqlar öyrənir və ya öz maraqlarına uyğun cəmiyyətlərə qoşulurlar.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi

2528-ci məhəllə ev 44/d

Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500